ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 193 (10.189). 1991 йил 4 октябрь жума

Баҳоси 8 тийин.

Вилоят ижтимоий-сиёсий рўзномаси

Ҳосил—91 • «ҲОСИЛ 91» • Ҳосил—91

ПАХТАКОРНИНГ МЕҲНАТИНИ ҚАДРЛАБ

Ўзбекистон республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг «Пахта ҳом ашёси ва пахта толаси ҳарид ҳамда улгуржи нархларини ошириш тўғрисида»ги қарорини жумҳуриятимиз пахтакорлари ва шу муҳим соҳанинг барча меҳнатчилари мамнуният билан кутиб олдилар.

Хўш, бу хайрли тадбирни белгилашдан мақсад нима! Оддий пахтакор ва дала меҳнаткашлари бу янгиликдан қандай манфаат кўрадилар!

Биз Ўзбекистон республикаси қишлоқ хўжалик вазирининг ўринбосари Х. МУҲИТДИНОВ билан шу ҳақда суҳбатлашдик.

— Ҳусниддин Муҳитдинович, сир эмаски, ўзбек пахтакори кечаю-кундуз пахтасини ўйлар эди-ю, ўз фарзандига, оиласига қарашга вақт тополмасди, топгани ҳеч нимага етмасди. Болалари деярли ялангоёқ, ялангбош пахтазор ичида кимёвий дорилар, қоришиқли ҳаводан нафас олиб ўтарди.

— Тўғри гап. Пахтакорнинг елкасига эндигина офтоб тега бошлади. Ошкоралик эшиклари кенг очилиши, менимча, биринчи галда дала меҳнаткашларининг бағрига эркинлик шамолини уфурди. Айниқса, пахтачилик соҳасидаги деярли кўп ишлар қайтадан ташкил қилинганлиги, хўжаликларда меҳнатни замонавий усулларда ташкил этилаётганлиги пахтакорларни ортиқча машаққат чекишдан халос этмоқда.

Хўжаликларнинг жорий йилдаги аҳволини баҳолашдан илгари ўтган ҳосил йилига бир назар ташлаш жоиз. Бултур пахта йиғим-теримидаги тадбирлар, терим вақтида пахтага тўланадиган ҳақнинг оширилиши ҳосилни ёғин-сочинга қолдирмай териб олиш имконини берди.

Терим жуда юқори унум билан олиб борилди, машинада пахта териш ундан олдинги йилга нисбатан уч фоиз ошди, шаҳардан ёрдамчиларни теримга жалб этиш 1989 йилга нисбатан 200 минг кишига камайди. Ҳосилни тез суръатда териб олиш натижасида биринчи сорт пахта 38 фоизни ташкил этди. Бу ундан олдинги йилдагидан 14 фоиз кўпдир. Умуман, пахта сотишни яхшилаш ҳисобига, ҳосилдорликнинг ошиши ва машина терими салмоғининг кўпайиши ҳисобига 400 миллион сўмга яқин қўшимча даромад олинди.

Бу йил ҳар тонна пахтанинг ҳарид нархи 1630 сўм қилиб белгилансада, аммо шунча миқдордаги пахтани етиштириш учун сарфланаётган маблағ амалда ортиб кетаётган эди. Бозор иқтисодиётига ўтиш даври пахтакор хўжаликларни қийин аҳволга солиб қўймоқда эди.

— Бу қийинчиликлар асосан нималарда яққол кўринаяпти!

— Энг муҳими — техника ускуналари, электр энергия, ёнилғи ҳамда қурилиш материаллари қимматлашди. Пахтакорларга ўз ҳисобларидан компенсация тўлана бошлади, шундай қилиб таннарх ортиб бораверди. 1990 йили пахтани сотиб олиш ҳарид нархи белгиланаётган вақтда бу қийинчиликлар ҳисобга олинмаган эди.

Пахта хом ашёси нархининг оширилиши ҳақидаги қарор авжи долзарб паллада эълон қилинганлигини эътироф этмоқ керак. Чўнтагида пули йўқ одамнинг аҳволини бир тасаввур қилиб кўринг-а. Ҳақиқатан ҳам пахтакор хўжаликларнинг молиявий аҳволи мушкуллашиб, баъзи жойларда ойлик, ҳатто компенсация тўлашнинг ҳам имкони қолмаган эди.

— Мазкур қарор амалга оширилгандан кейинги имкониятлар қандай!

— Бу йилги пахта ҳосили ҳарид нархлари ҳамда тола улгуржи нархлари 50 фоиз оширилди, яъни бир тонна пахта учун энди давлат ўртача 2450

• Долзарб мавзуда

сўм ҳақ тўлайди. Бу ҳали аниқ миқдор эмас, албатта. Бу рақам топширилган пахтанинг навларига қараб яна кўпайиши мумкин. Бошқача қилиб айтганда, республикамиз хўжаликлари камида 2,6 миллиард сўм қўшимча даромад олади. Пахтага тўланадиган янгича нарх ҳосил таннархини қимматга тушираётган ортиқча ҳаражатларни қоплайди. Давлатимизнинг бу тадбири эндигина мустақилликка эришган республикамиз ҳаётида амалга оширилаётган эзгу ишларнинг бири деб ҳисоблайман.

— Бу маблағлар пахтакорлар меҳнатини рағбатлантириш, айниқса, уларнинг турмуш шароитини яхшилаш учун сарфланса керак!

— Худди шундай. Янгича нархда сотишдан тушган маблағларнинг бир қисми пахтакорларга етиштирган хом ашёлари учун тўланади.

Қувонарлиси шундаки, энди пахтакор хўжаликлар ҳар бир тонна хом ашё учун 700—800 сўм соф фойда кўради. Ўтган йил якунида пахтакорларга қўшимча 413 миллион сўм тўланган эди. Пахтага янгича нарх тўлаш ҳақидаги қарор шарофати билан энди бу маблағ янада кўпаяди.

— Режадагидан ортиқча етиштирилган пахта хом ашёси учун тўланадиган ҳақ қандай белгиланади!

— Бу йил республикамиз пахтакорлари давлатга 4 миллион 445 минг тонна пахта етказиб беришлари лозим. Лекин мутахассисларимизнинг хомчўтларига қараганда, далалардаги ҳосил чўғи чакки эмас — режадагидан ташқари 200 минг тонна қўшимча ҳосил олиш мумкин. Энди бу ҳосил тайёрлов идоралари орқали эркин бозор нархида сотилади ва бундан тушган маблағни қайси мақсадлар учун сарфлаш у ёки бу хўжалик жамоаси ихтиёрига берилади.

Қайси хўжалик иқтисодий бақувват бўлса, ўша жойда аҳоли тўқ ва бадавлат ҳаёт кечириши ҳаммага аён. Айрим қишлоқларимизда ҳали ҳам ночор яшовчи серфарзанд оилалар оз эмас. Пахтани янгича нарх билан сотишдан тушган даромаднинг бир қисми ижтимоий муаммоларни ҳал қилиш имконини беради. Болалар боғчалари, мактаблар ҳамда пахтакорлар дам олиб, ҳордиқ чиқарадиган муассасаларни қуриш имкони ҳам яратилади. Ҳамма нарса энди хўжалик раҳбарининг тадбиркорлигига боғлиқ.

Хуллас, пахта хом ашёси ҳарид нархларининг оширилган баҳосида сотила бошлаганлиги муҳим ижтимоий-сиёсий аҳамиятга моликдир.

П. НИШОНОВ,
ЎзТАГ мухбири.

● Пахта мавсуми қизғин паллага кириб бормоқда. Техника — мўл ҳосил тўплашда асосий куч бўлмоқда. Бекобод ноҳиясидаги «Ғалаба» жамоа хўжалиги пахтакорлари бу имкониятдан самарали фойдаланмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: (юқорида) илғор механик-ҳайдовчи Расул Ғиёсов ва партия ташкилоти котиби Ҳабибулло Турдибоевлар; терим агрегатлари далада.

Суратқаш А. МАЛЬЦЕВ.

ВИЛОЯТИМИЗ НОҲИЯЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШ ҚАНДАЙ БОРМОҚДА?

(3 октябргача, режага нисбатан фоиз ҳисобида)

Биринчи устун — бир кунлик ўсиш, иккинчи устун — мавсум бошидан буён, учинчи устун — машинада бир кунда, тўртинчи устун— мавсум бошидан.

Қуйи Чирчиқ	5,16	39,12	5,92	44,65
Янгийўл	3,32	23,83	3,84	18,15
Бекобод	3,50	22,28	4,21	20,16
Чиноз	2,42	21,86	2,94	13,65
Ўрта Чирчиқ	4,75	21,22	5,18	24,10
Бўка	4,05	20,59	4,72	18,02
Пискент	3,51	20,08	4,11	15,42
Юқори Чирчиқ	4,34	16,04	5,28	19,37
Оққўрғон	3,26	12,26	3,88	7,89
Вилоят бўйича:	3,87	21,88	4,59	21,02

ДАЛАЛАРДА пахта қийғос очилди. Лекин ҳавои жаҳоннинг ҳадеганда юришиб кетмаганлиги, у ё бу районда бот-бот ёғингарчилик бўлиб турганлиги ишга ҳалақит берди. Суръатнинг кўтарилиши қийин бўлди. Мана энди зора ҳаво жўнашиб кетса. Ўтган куни вилоят далаларидан 14 минг 289 тонна пахта териб олинди. Пахтазорларда мавжуд 2700 та машинадан 2300 таси ишлади ва бункерларидан 12687 тонна пахта тўкилди. Ҳар бир агрегат билан ўртача 5,5 тоннадан хомашё териб олинди. Қуйи Чирчиқ ноҳиясида 337 та машина ишлади. Энг юқори кўрсаткичга эришилди. Унумдорлик бир машинага 7,2 тоннага тўғри келди. Ўрта Чирчиқ ноҳиясида битта машина билан 6,9 тоннадан, Юқори Чирчиқ ноҳиясида эса 5,6 тоннадан терилди.

Қўл теримида 31300 киши иштирок этди. Ҳар бир киши ўртача 51 килограммдан пахта териб топширди. Янгийўл ноҳиясида бу кўрсаткич 72 килограммга етди.

Умид қиламизки, эрта-индин қолган машиналар ҳам тўла ишга тушади. Қўлда пахта тераётганлар сафи кенгаяди. Вилоятимиз пахтакорлари суръатни кескин кўтариш учун ҳамма имкониятлардан фойдаланадилар.

СИЁСИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

М. С. Горбачев раислигида 2 октябрь куни СССР Президенти ҳузуридаги Сиёсий маслаҳат Кенгашининг мажлиси бўлди. Суверен давлатлар Иттифоқи янги шартномасининг мазмуни, уни тузиш истиқболлари, шунингдек иқтисодий битим тузиш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Мажлис иштирокчилари сўнгги вақтда юз берган ўзгаришлар ҳисобга олиниб янгиланган шартнома лойиҳаси тўғрисида ўз фикрларини айтдилар. М. С. Горбачев билан Б. Н. Ельцин тайёрлаган бу ҳужжат Давлат Кенгаши аъзолари кўриб чиқишлари учун тарқатилган эди.

Кенгаш аъзолари куз—қиш даврида мамлакат аҳолисини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилашга доир биринчи навбатдаги чора-тадбирлар хусусида ўз мулоҳазаларини айтдилар. Саноат марказларини таъминлаш ва аҳолининг энг муҳтож табақаларининг манфаатларини ҳимоя қилиш бўлиб ўтган муҳокамада диққат марказида бўлди. Озиқ-овқат муаммосини ички ресурслар ҳисобига барқарор ҳал қилиш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш мақсадида деҳқончилик соҳасида тубислоҳот йўлидаги барча ғовларни олиб ташлаш тизимини ишлаб чиқиш юзасидан бир қанча тадбирлар тавсия этилди.

Сиёсий ва миллатлараро можаролар натижасида мамлакатнинг бир қанча минтақаларида юз берган вазият тўғрисида фикрлашиб олинди. Шу фикрлашув якунларига биноан СССР Президенти Сиёсий маслаҳат Кенгашининг аъзолари А А. Собчак билан Е. П. Велиховга тўла ва холис ахборот олиш, вазиятни изга солишда кўмаклашиш мақсадида Тожикистонга боришни топширди.

(ТАСС).

Иқтисодий ҳамжамият тўғрисидаги шартнома хусусида

БОЙҚЎНУР КОСМОДРОМИ, 2 октябрь. (ТАСС махсус мухбири Н. Железнов). Қозоғистон пойтахти ва Бойқўнур космодроми мамлакатимиз тарихига республикаларнинг янги иттифоқи — мустақил давлатлар иқтисодий ҳамжамияти қарор топишининг муҳим даври сифатида кириши шубҳасиздир. Республикалараро иқтисод комитетининг раҳбари Иван Силаев Қозоғистон диёрида 13 республика раҳбарлари билан ўтказилган икки кунга шундай баҳо берди.

Бугун республикаларнинг президентлари, бош вазирлари ва бошқа олий раҳбарлари ўзлари ҳозир бўлган космик парвоздан олган бой таассуротларга қарамай, «олий даражадаги Олмаота анжуманини» амалда давом эттирдилар. Нурсултон Назарбоев ушбу анжуманнинг мезбони сифатида унинг қатнашчилари билан хайрлашар экан, улар кун-бакун янги асосда вужудга келаётган давлатлар иқтисодий ҳамжамиятини мустаҳкамлаш устида ишлайдилар, деб ишонч билдирди. Иван Силаев эса журналистларга бир янгиликни маълум қилди: Бугун Олмаотада тасдиқланган шартнома матнини имзолашга тайёр эканлигини билдирган Россия, Қозоғистон ва Белоруссия ёнига Ўзбекистон делегацияси ҳам қўшилди.

• Янги партия қандай тузилади?

ЧИНАКАМ ХАЛҚЧИЛ БЎЛМОҒИ ЛОЗИМ

ТОШКЕНТ НОҲИЯСИДА ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИ ТУЗИШ БЎЙИЧА ТАШКИЛИЙ ҚЎМИТА ЙИҒИЛИШИДАН

ЯНГИ тузилажак халқ демократик партияси қандай бўлади? Очиғини айтиш керак, унинг тақдири, келажаги тўғрисида одамларда ҳавотирлик, ишончсизлик ва турли фикрлар бор.

Тошкент ноҳияси халқ демократик партияси тузиш ташкилий қўмитасининг навбатдаги йиғилишида бу масалага анча ойдинлик киритилди.

Йиғилишга ноҳиядаги хўжаликларнинг, корхона, қурилиш ташкилотлари, муассаларининг етакчи раҳбарлари, мутахассислар, фаоллар таклиф этилган эди.

Улар олдида ташкилий қўмита аъзоси Рустам Толипов сўзга чиқиб қўмитанинг фаолияти, таркиби, келгусидаги ишлари қандай бўлишлиги ҳақида қисқача гапирди. Қўмитага 16 киши аъзо қилиб киритилган. Ноҳия партия комитетининг биринчи котиби Рустам Раҳбарович Акбаров комиссия раисидир.

Ташкилий қўмита зиммасига янги партия тузиш бўйича конференциялар ва съездгача партия ташкилотлари ишини мувофиқлаштириш ва йўналтириш вазифаси юклатилган. Партия қўмиталарининг мавжуд аппаратлари ҳамма ерда тузилган ана шундай муваққат ташкилий қўмиталар қўл остига ўтади. Янги партияни тузишда жамоат ташкилотлари аҳоли турар жойларидаги меҳнаткашлар, фаоллар, фахрийларнинг фикр, мулоҳаза, таклиф, истак тавсияларини ҳисобга олиши керак. Йиғилишларни очиқ тарзда ўтказиш кўпроқ партиясизларни жалб этиш зарур. Бундай йиғилишларда Ўзбекистон халқ демократик партияси бўлажак аъзоларининг дастлабки тарздаги рўйхати тузилади.

Бу партия Ўзбекистон Компартиясининг ҳуқуқий вориси ҳисобланади ва у олдимизда турган эзгу ниятларни рўёбга чиқаришга қодир яккаюягона куч сифатида фаолият кўрсатади. Бу партия — демократик партия, адолат партияси, тараққиёт партияси, мустақиллик партияси сифатида майдонга чиқади. Шунинг учун ҳар хил шубҳаларга берилмаслик зарур. Янги партия сафида халқ фаровонлиги ва истиқболи учун курашайлик.

Янги партиянинг олийжаноб мақсадини халқ оммасига кенг тушунтириш муҳим вазифадир. Бу партия эшиклари яхши ниятли соҳиблар, зиёлилар, ишчи-деҳқонлар, ёш йигит-қизлар ва диндор шахслар учун ҳам очиқ!

Йиғилиш қизғин баҳс ва мунозара, эркин фикр алмашинув вазиятида ўтди. Шундай бўлиши ҳам керак эди. Хусусан, Карл Маркс қишлоқ Совети котиби Ғайрат Йўлчиев, Турғун Мирзаев номли колхоз раиси Ҳ. Мирзаев, ноҳия Кенгаши референти Муқаддам Давидова ва бошқа ўртоқлар бир қанча муаммоли, бундай қараганда ҳақли ва партиянинг келажаги тўғрисида қайғуриш ҳисси билан боғлиқ ўткир саволларни ўртага ташладилар.

— Янги партия ҳали тузилиб ва шаклланиб улгурмасдан ҳокимият учун курашмоқда. Шу тўғрими?

— Бу партиянинг дастури ва Устави эълон қилинмадику, одамлар ўртасида уларнинг мақсадларини қандай тушунтирамиз?

— Ҳеч шубҳасиз, бундан буён кўппартиявийлик шароитида иш олиб борилади. Ҳар бир партия ўз обрўси, мавқеи, сафларини мустаҳкамлаш ва кенгайтириш учун курашади. Дейлик, «Эрк» партияси, унинг мутасаддилари бизга келиб мажлис ўтказишмоқчи, одамларни ўз сафларига даъват этишмоқчи бўлишса қандай йўл тутайлик?

— «Бирлик»ка ҳар хил айблар қўйилмоқда. Буларнинг ҳаммаси ҳам адолатданми?

— Коммунистлар ҳам янги партияга бошқатдан ариза бериб киришлари шартми?

Менинг назаримда мазкур йиғилишда ана шу сингари нозик ва айни пайтда ўринли саволларга ишончли жавоблар берилди.

— Қани, айтингларчи, — деди кекса партия фаолларидан, «Ленин йўли» жамоа хўжалигининг раиси Сиддиқ ака Муҳаммаджонов, — тарихда қайси партия таркиб топгач, ҳокимиятни қўлга олиш учун курашмаган ва ҳаракат қилмаган? Лекин курашишда ҳам кураш бор. Тинчликни, иноқликни, аҳилликни сақлаган ҳолда осойишталик билан кураш олиб бориш керак. Ҳозирги шароитда митинглар, ҳар хил йиғилишлар ўтказиб, жанжал тўполонларнинг чиқишига сабабчи бўлиб, курашиб мақсадга эришиб бўлмайди. Эндиликда шуни ҳам унутмаслик керакки, аввалгидек буйруқбозлик қилсак, ўз ҳукмимизни ўтказмоқчи бўлсак, бундай эскича услуб билан узоққа бориб етолмаймиз.

— Ҳақиқатдан ҳам биз сусткашлик қилдик, кўп кунларни бой бердик, — деди комиссия раиси Рустам Акбаров, — гарчи ҳозирча янги партиянинг дастури эълон қилинмаган бўлса-да, унинг мақсади, бош йўли маълумки, бу — мустақилликни ҳимоя қилиш, халқнинг фаровонлиги, тинч ва ҳотиржам яшаши, бахтли келажаги ҳақида қайғуришдир.

Шуни ҳам унутмаслик керакки, ҳар бир уйнинг ўз дарвозаси, эшиги бор. Бу уй одамхона, лекин у ерга хоҳлаган одамни киритиб, дарвозани ланг очиб қўёлмаймиз. Буёғи сизларнинг қандай ишлашингизга, маҳоратингизга боғлиқ. Ахир ҳар кимнинг ҳам ўз иззат-нафси бўлади.

Ундан кейин менинг назаримда коммунистлар янги партияга бошқатдан ариза бериб киришлари шарт эмасдир. Хоҳиш, истак билдирсалар, розиман деб қўл қўйсалар кифоя. Рўйхатга олавериш керак. Чунки уларнинг стажлари сақланади.

— «Эрк» партияси ва бошқа айрим норасмий ташкилот ва ҳаракатларнинг дастурлари, мақсадлари билан бизнинг мақсадларимизда муштараклик, ўхшашлик бор,—деди йиғилишда сўзга чиққан вилоят партия комитети котиби Ш. Жалилов, — биз улар билан жиддий йўли билан эмас, келишиш ва мулоқот олиб бориш орқали умумий мақсадларни амалга оширишга ҳаракат қилмоқдамиз ва бўлажак партиянинг обрў-мавқеини ошириш учун курашамиз. Сир эмас, коммунистлар партияси сафига амал курсини мўлжаллаб кирганлар йўқ эмасди. Лекин аксарият коммунистлар партияга чинакам эътиқод, умид билан кирганлар, улар партиянинг ўзагини ташкил этадилар. Коммунистлар партиясининг обрўсизланиши, мавқеини бериб қўйишида уларнинг ҳеч қандай айби йўқ, буни унутмаслик керак! Янги партияни тузиш ва сафларини кенгайтиришда ана шу эътиқодли одамларни йўқотиб қўймайлик. Улар билан маслаҳатлашайлик, фикрларини олайлик, сўзларига қулоқ солайлик.

Мажлисда янги партияни тузиш билан боғлиқ яна бир қанча фойдали мулоҳазалар, таклифлар, тавсиялар айтиб ўтилди.

Мен ўйлайман: ҳа, янги халқ демократик партияси туғилмоқда, лекин у осонликча дунёга келмайди. Чунки унинг муҳолифлари, бошқа партиялар ҳам кўп бўлади. Биз айтаяпмиз-ку, у коммунистик партиянинг ҳуқуқий ворисидир, деб. Ана шу ворислик даражаси қандай бўлиши керак? Уни аниқ, равшан белгилаб олиш шарт. Янги партия улкан юкни кўтариб, олийжаноб мақсад билан манзилга чиқар экан, у эски либосларини бутунлай янгилаши, воз кечиши, ўзида бутунлай янги, халқона, камтарона фазилатларни мужассамлаштириб, фаолият кўрсатиши, иш олиб бориши керак. Ана шундагина у ғолиб бўлади, мақсадига эришади ва чинакам халқ партиясига айланиб обрў топади.

Н. РИХСИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Тошкент ҳақиқати

4 октябрь, 1991 йил ● № 193 (10.189).

ЛОЙИҲА

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛОВИ ТЎҒРИСИДА

I. БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини Ўзбекистон Республикаси фуқаролари умумий, тенг ва тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан амалга оширадилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти қилиб ёши 35 дан кам бўлмаган ва 65 дан ортиқ бўлмаган, ушбу Қонунга мувофиқ сайланиш ҳуқуқига эга бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаросигина сайланиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти 5 йил муддатга сайланади.

Бир фуқаронинг ўзи икки муддатдан ортиқ Ўзбекистон Республикасининг Президенти бўлиши мумкин эмас. Ўзбекистон Республикасининг Президенти халқ депутати бўлиши мумкин эмас.

2-модда. **Фуқароларнинг сайлов ҳуқуқи**

Ўзбекистон Республикасининг 18 ёшга тўлган фуқаролари Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида қатнашиш ҳуқуқига эга.

Ижтимоий келиб чиқиши, ижтимоий ва мулкий аҳволига, ирқий ёки миллий мансублигига, жинси, маълумоти, тили, динга муносабатига, машғулот тури ва хусусиятига қараб Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг сайлов ҳуқуқини бирон-бир тарзда бевосита ёки билвосита чеклаш тақиқланади.

Суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топилган руҳий бемор фуқаролар, озодликдан маҳрум этиш жойларида сақланаётган, шунингдек суд қарори билан мажбурий даволаш жойларига юборилган шахслар сайловда қатнашмайдилар.

3-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказиш принциплари**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови марказий сайлов комиссияси вилоятлар, Тошкент шаҳри ва Қорақалпоғистон Республикаси чегаралари доирасида ташкил этадиган сайлов округлари бўйича ўтказилади.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари Ўзбекистон Республикаси Президентини сайлаш бўйича сайловолди кампаниясида ва овоз беришда ихтиёрий равишда қатнашадилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови бўйича овоз бериш яширин бўлиб, фуқаролар томонидан бевосита амалга оширилади. Фуқароларнинг хоҳиш-ирода билдиришлари устидан назорат этилишига йўл қўйилмайди.

Ўзбекистон Республикасининг ҳар бир фуқароси битта овозга эга.

4-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар кўрсатиш ҳуқуқи**

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши, қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтган сиёсий партиялар, шунингдек меҳнат жамоалари, турар жойлардаги фуқаролар ҳамда ҳарбий қисмлардаги ҳарбий хизматчилар йиғилишлари, башарти улар кўрсатаётган номзодни Ўзбекистон Республикасининг сайлов ҳуқуқига эга бўлган камида 100 минг фуқароси қўллаб-қувватласа, Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар кўрсатиш ҳуқуқига эгадир.

5-модда. **Сайлов комиссияларининг сайловни ўтказиши**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказишни Қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтган сиёсий партияларнинг, жамоат ташкилотларининг вакилларидан, меҳнат жамоалари ҳамда олий ўқув юртлари ўқитувчилари ва хизматчиларининг талабалар билан биргаликда ўтказиладиган йиғилишларининг вакилларидан, шунингдек турар жойлардаги сайловчилар, ҳарбий қисмлардаги ҳарбий хизматчилар намояндаларидан ташкил этиладиган сайлов комиссиялари таъминлайди.

6-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига тайёргарлик ва уни ўтказишда ошкоралик**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ташкил этиш ва уни ўтказишда қатнашаётган сиёсий партиялар, давлат ва жамоат идоралари ўз фаолиятларини очиқ ва ошкора олиб борадилар.

Сиёсий партияларга, касаба уюшмаларига, бошқа жамоат бирлашмалари ва оммавий ҳаракатларга, меҳнат жамоалари ва фуқароларга Ўзбекистон Республикаси Президентлигига ҳар қандай номзодни ёқлаб ёки унга қарши ташвиқот юргизиш ҳуқуқи кафолатланади. Бунда Президентликка номзоднинг шани ва қадр-қимматини ерга урадиган маълумотларни ёзма ёки оғзаки тарзда тарқатишга йўл қўйилмайди.

Овоз бериш куни ташвиқот олиб бориш тақиқланади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига тайёргарлик ва уни ўтказиш бўйича тегишли идораларнинг ҳамма қарорлари қабул этилган вақтдан бошлаб етти кун мобайнида эълон қилиниши, радио ва телевидение орқали ўқиб эшиттирилиши керак.

Сайлов комиссиялари аҳолини ўз таркиблари тўғрисида, сайлов участкалари қаерга жойлашгани ва қачон ишлаши ҳақида ҳамда сайловчиларнинг рўйхатидан ўз вақтида хабардор этади.

Сайлов комиссияларининг мажлисларида, сайлов участкаларида овоз бериш вақтида, овозларни ҳисоблаб чиқиш, шунингдек овоз бериш натижаларини аниқлаш чоғида халқ депутатлари, Қонунда белгиланган тартибда рўйхатга олинган сиёсий, касаба ва бошқа хил жамоат бирлашмаларининг, оммавий ҳаракатларнинг, шунингдек меҳнат жамоаларининг, турар жойлардаги фуқаролар йиғилишларининг, оммавий ахборот воситаларининг вакиллари ҳозир бўлишга ҳақлидирлар. Вакиллар уларни йўллаган ташкилотлар йиғилиши баёнида тасдиқланган кўчирма ёки уларнинг ваколатларини тасдиқловчи бошқа ҳужжатга эга бўлишлари лозим. Сайлов комиссияларини айтиб ўтилган вакиллар ҳозир бўлиши кўзда тутилаётгани тўғрисида олдиндан хабардор этиб қўйиш талаб қилинмайди. Сайлов комиссияларининг фаолиятига аралашишга йўл қўйилмайди.

7-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишнинг моддий таъминоти**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ харажатлар Ўзбекистон Республикасининг давлат маблағлари ҳисобидан қопланади. Ўзбекистон Республикаси корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг, жамоат бирлашмалари ва айрим фуқароларнинг ана шу мақсад учун ихтиёрий равишда берган маблағларини Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси қабул қилиб олади ва Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар ўртасида уларнинг сайлов кампаниясига тенг миқдорда тақсимлаш учун республика бюджетига топширади.

Давлат идоралари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ҳамда уларнинг бирлашмалари сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш учун зарур бино ва ускуналарни сайлов комиссиялари ихтиёрига бепул бериб қўядилар. Сайлов комиссиялари иш олиб бориши учун давлат ихтиёрида бўлмаган корхоналар ва ташкилотларнинг бинолари ва ускуналари ижарага олинганида ижара ҳақи республика бюджети маблағлари ҳисобидан тўланади.

Номзодлар кўрсатиш ҳамда уларнинг сайловолди ташвиқот кампаниясини ўтказиш билан боғлиқ сарф-харажатлар республика бюджети маблағлари ҳисобидан қопланади.

Ажнабий ташкилотлар ва хусусий шахсларнинг, шунингдек бошқа республикалар ва улар фуқароларининг Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар олиб бораётган сайлов кампаниясини пул билан таъминлаш ва бошқа йўсинда моддий мадад беришда бирон-бир тарзда бевосита ёки билвосита иштирок этиши тақиқланади.

8-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисидаги Қонунларни бузганлик учун жавобгарлик**

Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг Ўзбекистон Республикаси Президентини сайлаш ва Президентликка сайланиш ҳуқуқини эркин равишда амалга оширишига, сайловолди ташвиқоти олиб боришга зўрлик, алдов, таҳдид этиш ва бошқа йўсинда тўсқинлик қилган шахслар, шунингдек сайлов ҳужжатларини сохталаштирган, овозларни атайин нотўғри ҳисоблаган, овоз бериш яширинлигини бузган ёки ушбу Қонун бошқа йўсинда бузилишига йўл қўйган сайлов комиссияларининг аъзолари, давлат ва жамоат идораларининг мансабдор шахслари қонунда белгилаб қўйилган йўсинда жавобгар бўладилар. Номзодларнинг шани ва қадр-қимматига доғ туширадиган сохта маълумотларни эълон қилган ёки бошқа йўсинда тарқатган, сайлов комиссиялари аъзоларига нисбатан ҳақоратомуз муносабатга йўл қўйган шахслар ҳам жавобгарликка тортиладилар.

II. БОБ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛОВИНИ ТАЙИНЛАШ ТАРТИБИ ВА САЙЛОВ КОМИССИЯЛАРИНИ ТУЗИШ

9-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини тайинлаш**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини Ўзбекистон Республикасининг Олий Кенгаши ёки унинг раёсати сайловдан камида 60 кун олдин тайинлайди. Сайлов ўтказиладиган кун тўғрисидаги хабар матбуотда эълон қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ташкил этиш ва таъминлашга доир қарорни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раёсати қабул қилади.

10-модда. **Сайлов округлари тузиш.**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови бўйича сайлов округларини Марказий сайлов комиссияси вилоятлар, Тошкент шаҳри ва Қорақалпоғистон Республикаси чегаралари доирасида тузади.

Сайлов округларининг чегаралари, сайловчиларнинг сони ҳамда округ сайлов комиссияси қаерда жойлашгани кўрсатилган сайлов округлари рўйхатларини Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тайинланганидан кейин кечи билан 10 кун ўтгач эълон қилади.

11-модда. **Сайлов участкалари тузиш.**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови чоғида овоз беришни ўтказиш ва овозларни ҳисоблаб чиқиш учун ноҳиялар, шаҳарлар, шаҳарлардаги ноҳиялар ҳудуди сайлов участкаларига бўлинади. Сайлов участкалари шунингдек ҳарбий қисмларда ҳам тузилади.

Санаторийларда ва дам олиш уйларида, касалхоналар ва бошқа доимий ишлайдиган даволаш муассасаларида, олис ва бориш қийин ноҳиялардаги фуқаролар яшаб турган жойларда сайлов участкалари ташкил этилиши мумкин.

12-модда. **Сайлов участкалари ташкил этиш тартиби ва нормаси**

Сайлов участкаларини халқ депутатлари ноҳия, шаҳар (ноҳияга бўйсунадиган шаҳарлардан ташқари), шаҳарлардаги ноҳия Советлари ёки уларнинг Раёсатлари ҳар бир участкага 20—3000 сайловчи нормасида ташкил этади. Ҳарбий қисмларда сайлов участкаларини халқ депутатлари маҳаллий Советлари ёки уларнинг Раёсатлари қисмлар ва қўшин бирлашмалари командирларининг тақдимига кўра ташкил этадилар.

Сайлов участкалари сайлов белгилангандан кейин ўн бешинчи кундан кечиктирмай ташкил этилади. Ҳарбий қисмларда, шунингдек олис ва бориш қийин жойларда сайлов участкалари ҳудди шу муддатда ташкил этилади, истисно тариқасида сайловга камида беш кун қолганда ташкил этилади.

Тегишли халқ депутатлари Совети ёки унинг Раёсати ҳар бир сайлов участкасига овоз беришни ташкил этиш учун бино ажратади.

Тегишли халқ депутатлари маҳаллий Совети ёки унинг Раёсати ҳар бир сайлов участкасининг чегараси тўғрисида участка сайлов комиссияси ва овоз бериш учун ажратилган бино қаерда жойлашганлигини кўрсатиб сайловчиларни хабардор этишни йўлга қўяди.

13-модда. **Ўзбекистон республикаси Президенти сайловини ўтказувчи сайлов комиссиялари**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ташкил этиш ва уни ўтказиш учун қуйидаги сайлов комиссиялари тузилади:

— Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси;

— Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи округ сайлов комиссиялари;

— Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи участка сайлов комиссиялари.

14-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи марказий сайлов комиссиясини тузиш**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси раис, раис ўринбосари, котиб ва камида 16 аъзодан иборат таркибда тузилади.

Раис билан комиссиянинг 4 аъзосини Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раёсати сайлов белгиланган куни сиёсий партияларнинг раҳбарлари билан келишиб туриб тасдиқлайди. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раёсати сайлов белгиланганидан кейин икки кунлик муддат ичида комиссиянинг таркибини Қорақалпоғистон Республикасининг икки вакили билан ҳамда тегишли халқ депутатлари Советларининг ёки улар Раёсатларининг таклифига мувофиқ вилоятлар ва Тошкент шаҳридан биттадан вакил билан тўлдиради.

Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикасининг расмий матбуот органларида ўзининг таркиби ҳақидаги маълумотларни, комиссиянинг адреси ва телефон номерларини дарҳол эълон қилади.

Комиссия раисининг ўринбосари ва котиби комиссиянинг биринчи мажлисида сайланади. Раис, раис ўринбосари, котиб ва комиссия аъзоларини уларнинг ўз аризаларига ёки Марказий сайлов комиссиясининг тақдимномасига кўра Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раёсати бошқа ишлардан озод этиб қўйиши мумкин.

Комиссия таркибига янги вакил ушбу қонунда белгилаб қўйилган тартибда тасдиқланади.

Марказий сайлов комиссиясининг ваколат муддати Ўзбекистон Республикаси Президентининг галдаги сайлови белгиланган куни тугайди.

15-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи марказий сайлов комиссиясининг ваколатлари**

Марказий сайлов комиссияси тўла таркибда тузилгунга қадар унинг мажлисларида комиссиянинг мажлис бўладиган кундаги мавжуд таркибининг камида учдан икки қисми ҳозир бўлса мажлис ваколатли ҳисобланади.

Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказишни ташкил этар экан:

1) республиканинг бутун ҳудудида ушбу Қонун ижроси устидан назоратни амалга оширади ва унинг бир хилда қўлланилишини таъминлайди; зарур ҳолларда ушбу Қонунни шарҳлаш тўғрисидаги тақдимнома билан Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатига киради;

2) сайлов комиссиялари фаолиятини йўлга солиб туради; Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи округ сайлов комиссияларининг қарорлари ушбу Қонунга зид бўлган тақдирда бу қарорларни бекор қилади; сайлов комиссиялари таркибига ўзгартишлар киритиш тартибини белгилаб беради;

3) сайлов округларини тузади; уларга ном ва тартиб рақами беради;

4) Ўзбекистон Республикаси чегараларидан ташқарида ташкил этилувчи сайлов участкаларини сайлов округига бириктириш масалаларини ҳал этади;

5) Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларнинг сайлов кампаниясида қатнашуви учун тенг шароитларни таъминлайди;

6) оммавий ахборот воситаларининг сайлов кампаниясида қатнашуви ва улардан ушбу Қонунга мувофиқ фойдаланиш тартибини белгилаб беради;

7) пул маблағларини сайлов комиссиялари бўйича тақсимлайди; сайлов комиссияларини бино, транспорт, алоқа билан таъминлаш ишини назорат қилади ва сайловнинг моддий-техника таъминотига доир бошқа масалаларни кўриб чиқади;

8) Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови бўйича сайлов бюллетенларининг, сайловчилар рўйхатларининг, сайловолди йиғилишлари ҳамда сайлов комиссиялари мажлислари баёнларининг, сайловга оид бошқа ҳужжатларнинг кўринишларини, сайлов қутилари ва сайлов комиссиялари муҳрларининг намуналарини, сайлов ҳужжатларини сақлаш тартибини белгилаб беради;

9) сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ масалалар юзасидан сиёсий партиялар, Ўзбекистон Республикаси вазирликлари, давлат қўмиталари ва идораларининг, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг, бошқа давлат ва жамоат идораларининг ахборотини тинглайди;

10) Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларни рўйхатга олади, умуман республика бўйича сайлов якунларини чиқаради, сайлов якунлари тўғрисидаги ахборотларни матбуотда эълон қилади;

11) сайлов комиссияларининг қарорлари ва иши устидан ариза ҳамда шикоятларни қараб чиқади ва улар юзасидан узил-кесил қарорлар чиқаради;

12) Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисидаги қонун жиноий жавобгарликка тортиладиган тарзда бузилганлиги ҳақидаги материалларни прокуратура идораларига оширади;

13) ушбу Қонун ва Ўзбекистон Республикасининг бошқа қонунларига мувофиқ ўзга ваколатларни амалга оширади.

16-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови бўйича округ сайлов комиссияларини тузиш**

Округ сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси томонидан Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати, халқ депутатлари вилоят ва Тошкент шаҳар Советлари ёки уларнинг Раёсатлари ҳамда қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилган жамоат бирлашмаларининг тақдимномасига биноан сайлов белгиланганидан кейин узоғи билан ўн бешинчи куни комиссия раиси, комиссия раисининг ўринбосари, комиссия котиби ва 6—10 нафар комиссия аъзоси таркибида сайланади.

17-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи округ сайлов комиссияларининг ваколатлари**

Округ сайлов комиссияси:

1) бутун округ ҳудудида ушбу Қонуннинг бажарилишини назорат қилади ва унинг бир хилда татбиқ этилишини таъминлайди;

2) участка сайлов комиссияларининг фаолиятини йўналтириб туради;

3) Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларнинг сайлов кампаниясида қатнашишлари учун тенг шарт-шароитларни таъминлайди;

4) сайловга тайёргарлик ва уни ўтказиш билан боғлиқ масалалар юзасидан сайлов округи ҳудудида жойлашган сиёсий партиялар вакилларининг, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар раҳбарларининг ахборотларини тинглайди;

5) сайловчиларнинг рўйхати тузилишини ва уларнинг ҳамма танишиши учун тақдим этилишини кузатиб туради;

6) пул маблағларини участка сайлов комиссиялари бўйича тақсимлайди, сайлов комиссиялари бинолар, транспорт ва алоқа воситалари билан таъминланишини назорат қилади ҳамда сайловларни моддий-техника жиҳатидан таъминлашга доир бошқа масалаларни қараб чиқади;

7) округ бўйича сайлов якунларини чиқаради ва маълумотларни Марказий сайлов комиссиясига тақдим этади;

8) участка сайлов комиссияларининг қарорлари ва хатти-ҳаракатлари устидан тушган ариза ва шикоятларни муҳокама қилиб, улар юзасидан қарор чиқаради;

9) ушбу Қонунга мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

18-модда. **Участка сайлов комиссияларини тузиш**

Участка сайлов комиссияси сайловдан камида 30 кун олдин 5—19 аъзодан, шу жумладан комиссия раиси, комиссия раисининг ўринбосари ва комиссия котибидан иборат таркибда ташкил этилади.

Зарур ҳолларда участка сайлов комиссиясининг таркиби кўпайтирилиши ёки камайтирилиши мумкин.

Участка сайлов комиссияларига вакиллар рўйхатдан ўтказилган сиёсий ташкилотлар ва жамоат ташкилотларининг ноҳия, шаҳар идоралари, меҳнат жамоалари ёки уларнинг кенгашлари томонидан, олий ўқув юртлари ўқитувчилари ва хизматчилари жамоаларининг студентлар билан биргаликдаги йиғилишларида, сайловчиларнинг истиқомат жойларидаги ҳамда ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий қисмлардаги йиғилишларида кўрсатилади.

Участка сайлов комиссиялари халқ депутатлари ноҳия, шаҳар (ноҳияга бўйсунувчи шаҳарлардан ташқари), шаҳарлардаги ноҳия Советлари томонидан тасдиқланади.

19-модда. **Участка сайлов комиссиясининг ваколатлари**

Участка сайлов комиссияси:

1) участка бўйича сайловчиларнинг рўйхатларини тузади;

2) сайловчиларни сайловчилар рўйхати билан таништиради, рўйхатдаги чалкашлик, хатолар ҳақидаги аризаларни қабул қилади ва кўриб чиқади ҳамда тегишли ўзгартишлар киритиш масаласини ҳал қилади;

3) сайлов куни ўз яшаш жойида бўлиш ва овоз беришда қатнашиш имконияти бўлмаган сайловчилардан сайлов конвертларини қабул қилади;

4) сайлов ўтказиладиган кун ва овоз бериладиган жой ҳақида аҳолини хабардор қилади;

5) овоз бериладиган бинолар ва сайлов қутилари тайёрлаб қўйилишини таъминлайди;

6) сайлов куни сайлов участкасида овоз берилишини ташкил этади;

7) сайлов участкасида берилган овозларни ҳисоблаб чиқади;

8) сайловга тайёргарлик кўриш ва овоз беришни уюштириш масалаларига доир ариза ва шикоятларни кўриб чиқиб, улар юзасидан қарорлар қабул қилади;

9) ушбу Қонунга мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

20-модда. **Сайлов комиссияларининг ишини ташкил этиш**

Сайлов комиссиясининг мажлисларида комиссия таркибининг камида учдан икки қисми иштирок этган тақдирда улар қонуний ҳисобланади. Комиссиянинг қарорлари очиқ овоз бериш орқали ҳозир бўлганларнинг кўпчилик овози билан қабул этилади. Комиссия қарорига қўшилмаган комиссия аъзолари ўзларининг алоҳида фикрларини айтишга ҳақлидирлар, бу фикрлар ёзма тарзда мажлис баёнига илова қилинади.

Сайлов комиссияларининг ўз ваколатлари доирасида қабул этган қарорлари барча давлат ва жамоат идоралари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг ижро этиши учун мажбурийдир.

Сайлов комиссиясининг қарори ва ишидан норози бўлиб юқори сайлов комиссиясига, ушбу Қонунда кўзда тутилган ҳолларда эса судга ариза бериш мумкин.

Сайлов комиссиясининг аъзоси комиссиянинг қарорига мувофиқ сайлов ўтказишга ажратилган маблағ ҳисобидан ўртача иш ҳақи сақлаб қолинган ҳолда сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш даврида ишлаб чиқариш ёки хизмат вазифаларини бажаришдан озод этилиши мумкин.

Участка сайлов комиссиялари ўз фаолиятини Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловининг якунлари чиқарилганидан сўнг тўхтатади.

21-модда. **Сайлов комиссияларининг ўз ваколатларини амалга оширишларида кўмаклашиш**

Давлат ва жамоат идоралари, сиёсий партиялар идоралари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, мансабдор шахслар сайлов комиссияларининг ўз ваколатларини амалга оширишларига кўмаклашишга, уларнинг иши учун зарур маълумот ва материалларни тақдим этишга мажбурдирлар.

Сайлов комиссияси сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ масалалар юзасидан давлат ва жамоат идораларига, сиёсий партияларнинг идораларига, корхоналар, муассасалар, ташкилотларга, мансабдор шахсларга мурожаат этиш ҳуқуқига эгадир, улар эса ўртага қўйилган масалани кўриб чиқиб, уч кунлик муддатдан кечиктирмай сайлов комиссиясига жавоб қайтаришга мажбурдирлар.

22-модда. **Фуқароларни сайловчилар рўйхатига киритиш тартиби**

Сайлов кунига қадар ёки сайлов куни 18 ёшга тўлган, рўйхат тузилаётган вақтда муайян сайлов участкаси ҳудудида доимий истиқомат қилган Ўзбекистон Республикасининг барча фуқаролари сайловчилар рўйхатига киритиладилар.

Сайловчи бошқа сайлов участкасида сайловчилар рўйхатига киритилиши мумкин эмас.

23-модда. **Сайловчиларнинг рўйхати ва уни тузиш тартиби**

Сайловчилар рўйхатини ҳар бир сайлов участкасида участка сайлов комиссияси тузади ҳамда унинг раиси ва котиби томонидан имзоланади. Участка сайлов комиссияси жамоатчилик вакилларини рўйхат тузиш ишида қатнашишга жалб этиши мумкин.

Халқ депутатлари Советлари сайловчилар ҳисобга олинишини таъминлайдилар ва участка сайлов комиссияларига тегишли ҳудудда яшайдиган сайловчилар тўғрисида сайловчиларнинг рўйхатини тузиш учун зарур маълумотларни берадилар.

Ҳарбий қисмлардаги ҳарбий хизматчи-сайловчиларнинг шунингдек ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий қисмлар жойлашган ноҳияларда яшовчи оила аъзолари ва бошқа сайловчилар рўйхатлари ҳарбий қисмларнинг командирлари тақдим этадиган маълумотлар асосида тузилади. Ҳарбий қисмлардан ташқарида яшовчи ҳарбий хизматчилар истиқомат жойидаги сайловчиларнинг рўйхатига умумий асосларда киритиладилар.

Санаторий ва дам олиш уйларида, касалхоналарда ва бошқа доимий ишлайдиган даволаш муассасаларида тузилган сайлов участкалари бўйича сайловчиларнинг рўйхатлари мазкур муассасаларнинг раҳбарлари томонидан тақдим этиладиган маълумотлар асосида тузилади.

Сайловчилар рўйхатида сайловчиларнинг фамилиялари овоз беришни уюштириш учун қулай тартибда кўрсатилади.

24-модда. **Фуқароларни сайловчилар рўйхатлари билан таништириш ва сайловчилар рўйхатидаги чалкашлик, хатолар хусусида шикоят қилиш ҳуқуқи**

Сайловчиларнинг рўйхатлари сайловдан ўн беш кун олдин, санаторий ва дам олиш уйларида, касалхоналар ва бошқа доимий ишлайдиган даволаш муассасаларида, олис ва бориш қийин бўлган жойларда тузилган сайлов участкаларида эса сайловдан икки кун олдин ҳамманинг танишиб чиқиши учун тақдим этилади. Участка сайлов комиссияси рўйхат билан қаерда ва қачон танишиш мумкинлиги ҳақида сайловчиларга хабар беради.

Фуқароларга участка сайлов комиссиясининг биносида сайловчилар рўйхати билан танишиш ва унинг тўғри тузилганлигини текшириш имкони таъминланади.

Ҳар бир фуқарога рўйхатга киритилмаганлик, нотўғри киритилганлик ёки рўйхатдан чиқарилганлик юзасидан, шунингдек рўйхатда сайловчи тўғрисидаги маълумотларни кўрсатишда ноаниқликка йўл қўйилганлик хусусида шикоят қилиш ҳуқуқи берилади. Рўйхатдаги чалкашлик, хатолар ҳақидаги ариза участка сайлов комиссияси томонидан кўриб чиқилади, аризани участка сайлов комиссияси кечи билан, икки кунлик муддат ичида сайлов арафасида ва сайлов куни эса дарҳол кўриб чиқиб, рўйхатга зарур тузатишлар киритиши ёки аризачига унинг аризаси инобатга олинмаганлиги тўғрисидаги далил-исботли қарорнинг бир нусхасини бериши шарт. Бу қарор устидан ноҳия (шаҳар) халқ судига сайловдан кечи билан уч кун олдин шикоят қилиниши мумкин, ноҳия (шаҳар) халқ суди шикоятни икки кунлик муддат ичида кўриб чиқишга мажбур. Ноҳия (шаҳар) халқ судининг қарори қатъийдир. Участка сайлов комиссияси суднинг қарорига мувофиқ сайловчиларнинг рўйхатига дарҳол тузатиш киритади.

III. БОБ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТЛИГИГА НОМЗОДЛАР КЎРСАТИШ, УЛАРНИ РЎЙХАТГА ОЛИШ ВА САЙЛОВ БЮЛЛЕТЕНЛАРИ

25-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар кўрсатиш**

Ўзбекистон Республикасининг Президентлигига номзодлар Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши, Қонунда белгиланган тартибда рўйхатга олинган сиёсий партиялар томонидан кўрсатилади.

Корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг меҳнат жамоалари, ўрта махсус ва олий ўқув юртларининг жамоалари, фуқароларнинг турар жойлардаги ва ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий қисмлардаги мажлислари, башарти, Ўзбекистон Республикасининг сайлов ҳуқуқидан фойдаланувчи камида 100 минг фуқароси кўрсатилаётган номзодни қўллаб-қувватлаган тақдирда, Ўзбекистон Республикаси Президентлигига бевосита номзод кўрсатишлари мумкин. Кўрсатилаётган номзодни қўллаб-қувватлаш бўйича фуқароларнинг имзосини тўплаш Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси белгилаган тартиб ва муддатларда ўтказилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг сессияларида, сиёсий партияларнинг съездлари ва конференцияларида кўрсатилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши, ҳар бир сиёсий партия, меҳнат жамоаси, шунингдек фуқароларнинг турар жойлардаги ёки ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий қисмлардаги мажлислари Ўзбекистон Республикаси Президентлигига фақатгина битта номзод кўрсатишлари мумкин. Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод кўрсатиш ушбу қоида бузилган ҳолда ўтказилса, ҳақиқий эмас деб топилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар кўрсатиш сайловга 25 кун қолганга қадар амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентлиги лавозимига номзод кўрсатиш тўғрисида қарор қабул қилиниб, бу қарор Марказий сайлов комиссиясига уч кундан кечиктирмай жўнатилади. Қабул қилинган қарор хусусида номзодга икки кунлик муддатдан кечиктирмай хабар қилинади.

26-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар ва уларнинг ишончли вакилларини рўйхатга олиш**

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига кўрсатилган номзодлар ва уларнинг ишончли вакилларини рўйхатга олиш Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси томонидан номзод кўрсатилганлиги тўғрисидаги ҳужжатлар ва номзоднинг сайланиш учун ўз номзоди қўйилишига ёзма розилиги келиб тушган кундан бошлаб уч кун ичида амалга оширилади, бироқ рўйхатга олиш сайловга 25 кун қолгунга қадар амалга оширилиши керак.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларни рўйхатга олиш тўғрисидаги қарор:

— сиёсий партия, жамоат бирлашмаси идораси мажлисининг (съезди, конференцияси ёки пленумининг), меҳнат жамоаси мажлисининг, ҳарбий қисмлар ҳарбий хизматчилари мажлисининг ушбу Қонун талабларига мувофиқ расмийлаштирилган ёзма баёнлари;

— ушбу Қонунда кўрсатиб ўтилган ҳолларда Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодни қўллаб қувватлаган фуқароларнинг имзоларини тўплаш натижалари тўғрисидаги халқ депутатлари тегишли маҳаллий Советлари раҳбарлари томонидан тасдиқланган протоколлар Марказий сайлов комиссияси танлаб текшириб кўриш натижасига асосланиб, бу протоколларни тасдиқлайди;

— Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзоднинг таржимаи ҳолига доир маълумотлар;

— Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзоднинг ўз номзоди кўрсатилишига розилик берганлиги тўғрисидаги аризасидан иборат ҳужжатлар мавжуд бўлган тақдирдагина қабул қилинади.

Ўзбекистон Президентлигига номзод, шунингдек номзодларнинг ишончли вакиллари Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи сайлов комиссияларнинг бирортасига ҳам аъзо бўлишлари мумкин эмас. Башарти, сайлов комиссиялари аъзоларидан бири Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод қилиб ёҳуд номзоднинг ишончли вакили этиб кўрсатилган бўлса, у номзод ёки ишончли вакил сифатида рўйхатга олинган вақтдан бошлаб комиссия аъзоси вазифасидан озод қилинган ҳисобланади.

Марказий сайлов комиссияси рўйхатга олингандан кейин икки кун ичида Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларга тегишли гувоҳномалар беради.

Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодни рўйхатга олишни рад этса, ана шу номзодни кўрсатган сиёсий партиялар ва жамоалар рад этиш устидан Ўзбекистон Республикаси Олий судига шикоят қилишлари мумкин, Олий суд шикоятни бир ҳафталик муддат ичида қараб чиқади. Ўзбекистон Республикаси Олий судининг қарори қатъий ҳисобланади.

27-модда. **Номзод кўрсатиш тўғрисидаги қарорни бекор қилиш. Номзоднинг ўз номзодини қайтариб олиши**

Ўзбекистон Республикасининг Олий Кенгаши, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига номзод кўрсатган сиёсий партиялар ва меҳнат жамоалари сайловга қадар исталган вақтда номзод кўрсатиш тўғрисидаги ўз қарорларини бекор қилиш ҳуқуқига эгалар. Бу масалага доир қарор номзод кўрсатиш учун мўлжалланган тартибда қабул қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига номзод сайловга қадар исталган вақтда Марказий сайлов комиссиясига ариза билан мурожаат қилиш орқали ўз номзодини қайтариб олиши мумкин.

28-модда. **Сайлов бюллетени**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови бўйича сайлов бюллетенининг шакли ва матнини Марказий сайлов комиссияси тасдиқлайди.

(Давоми учинчи бетда).

ЛОЙИҲА

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛОВИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

Сайлов бюллетенига Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар алфавит тартибда фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган йили, эгаллаб турган лавозими (машғулот тури) ва иш жойи кўрсатилган ҳолда киритилади.

Сайлов бюллетени сайлов округидаги кўпчилик аҳоли фойдаланадиган тилда, Марказий сайлов комиссияси белгилаган тартибда ва унинг назорати остида нашр этилади.

IV. БОБ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТЛИГИГА НОМЗОДЛАР ВА ИШОНЧЛИ ВАКИЛЛАР ФАОЛИЯТИНИНГ КАФОЛАТЛАРИ

29-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар фаолиятининг кафолатлари**

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар рўйхатга олинган вақтдан бошлаб тенг асосларда сайловолди кампаниясида қатнашадилар, Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги оммавий ахборот воситалари, шу жумладан радио ва телевидение имкониятларидан фойдаланишда тенг ҳуқуқларга эга бўладилар. Шу билан бирга ушбу ҳуқуқдан давлат ва ижтимоий тузумнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясида мустаҳкамлаб қўйилган асосларига қарши, урушни тарғиб этиш, миллий адоватга ва фуқароларнинг Конституцияда мустаҳкамлаб қўйилган ҳуқуқларини камситишга даъват этиш учун фойдаланишга йўл қўйилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод этиб рўйхатга олинганларнинг ҳаммасига сайлов кампаниясида моддий-техника ва молиявий таъминот юзасидан тенг имкониятлар яратиб берилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод сифатида рўйхатга олинганлар сайловолди кампаниясини ўтказиш вақтида сайлов ўтказиш учун ажратиладиган маблағлар ҳисобидан иш жойидаги ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда ўз ишлаб чиқариш ёхуд хизмат вазифаларини бажаришдан озод бўлиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар Ўзбекистон Республикасининг ҳудуди доирасида шаҳар пассажир транспортининг (такси бундан мустасно) барча турларида ва шаҳарлараро транспортда бепул юриш ҳуқуқига эга бўладилар. Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатининг розилигисиз жиноий жавобгарликка тортилиши, ҳибсга олиниши, ушланиши ёки суд тартибида маъмурий жавобгарликка тортилиши мумкин эмас.

30-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзоднинг ишончли вакиллари**

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод 10 нафарга қадар ишончли вакилларга эга бўлишга ҳақлидир. Ишончли вакиллар номзодга сайлов кампаниясини ўтказишга ёрдам берадилар, уни Ўзбекистон Республикасининг Президенти этиб сайлаш учун тарғибот олиб борадилар. Давлат ва жамоат ташкилотлари, сайлов комиссиялари билан бўладиган муносабатларда номзоднинг манфаатини ҳимоя қиладилар. Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзоднинг тақдимномасига кўра ишончли вакилларни Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси рўйхатга олади.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзоднинг ишончли вакиллари Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлигига номзодларнинг ишончли вакиллари учун республика қонунларида белгиланган ҳуқуқлардан фойдаланадилар.

V. БОБ. ОВОЗ БЕРИШ ВА САЙЛОВ ЯКУНЛАРИНИ ЧИҚАРИШ ТАРТИБИ

31-модда. **Овоз бериш вақти ва жойи**

Овоз бериш сайлов куни маҳаллий вақт билан соат 7 дан 20 гача ўтказилади. Овоз бериш вақти ва жойи тўғрисида участка сайлов комиссияси сайловчиларни сайловдан камида беш кун олдин хабардор қилади. Ҳарбий қисмларда, олис ва бориш қийин бўлган ноҳиялардаги фуқаролар турар жойларида, шунингдек санаторийлар ва дам олиш уйларида, касалхоналар ҳамда бошқа доимий ишлайдиган даволаш муассасаларида ташкил этилган сайлов участкаларида участка сайлов комиссияси, агар рўйхатга киритилган ҳамма сайловчилар овоз бериб бўлган бўлса, исталган вақтда овоз бериш тугалланганлигини эълон қилиши мумкин.

32-модда. **Овоз беришни ташкил этиш**

Овоз бериш махсус ажратилган биноларда ўтказилади, уларда яширин овоз бериш учун етарли миқдорда кабиналар ёки хоналар жиҳозланиши, сайлов бюллетенлари бериш учун жойлар ажратилиши ҳамда сайлов қутилари ўрнатилиши керак. Сайлов қутилари овоз берувчилар улар ёнига албатта яширин овоз бериш кабиналари ёки хоналари орқали ўтиб келадиган қилиб жойлаштирилади.

Овоз беришни ташкил этиш, сайловчилар ўз хоҳиш-истакларини яширин билдиришларини таъминлаш, биноларни жиҳозлаш ва уларда зарур тартибни сақлаб туриш учун участка сайлов комиссияси жавобгардир.

Сайлов куни овоз бериш бошланишидан олдин тегишли сайлов комиссиясининг раиси комиссиянинг барча аъзолари иштирокида сайлов қутиларини текширади, пломбалайди ёки муҳрлайди.

Ҳар бир сайловчи шахсан овоз беради; бошқа кишилар учун овоз беришга йўл қўйилмайди. Сайлов бюллетенларини тегишли сайлов комиссияси сайлов участкаси сайловчиларининг рўйхати асосида паспорт ёки бошқа гувоҳнома кўрсатилгач беради. Ҳар бир сайловчи сайлов бюллетени олгани ҳақида сайловчилар рўйхатидаги ўз фамилияси рўпарасига имзо чекади.

Сайлов куни истиқомат жойида бўлиш имконига эга бўлмаган сайловчи ўз истиқомат жойидаги участка сайлов комиссиясидан сайлов варақаларини талаб қилиб олиши, Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар хусусида қарорга келиши ҳамда тўлдирилган сайлов варақаларини конвертга яширган ҳолда участка комиссиясига қолдириши мумкин. Сайловчи сайлов варақасини олганлиги ҳақида сайловчилар рўйхатига имзо чекади. Сайлов варақасининг нусхасини округ сайлов комиссияси белгилайди.

Айрим сайловчилар соғлиғи ёмонлиги туфайли ёки бошқа сабабларга кўра ажратилган биноларга кела олмаган ҳолларда участка комиссияси уларнинг илтимосига кўра комиссиянинг камида икки аъзосига сайловчилар турган жойда овоз беришни ташкил этишни топшириши мумкин.

Бирон-бир сабаб билан сайловчилар рўйхатига киритилмай қолган сайловчилар шахсини ва яшаш жойини тасдиқлайдиган ҳужжат асосида сайловчилар рўйхати иловасига киритиладилар.

33-модда. **Овоз беришни ўтказиш**

Сайлов бюллетенлари овоз берувчилар томонидан яширин овоз бериш учун ажратилган кабина ёки хонада тўлдирилади. Бюллетенларни тўлдириш вақтида овоз берувчидан бошқа бирон-бир кишининг бўлиши тақиқланади. Бюллетенни мустақил тўлдириш имконига эга бўлмаган сайловчи кабина ёки хонага ўз хохиши бўйича сайлов комиссиясининг аъзоларидан бошқа бирон кишини таклиф қилиш ҳуқуқига эга.

Сайловчи бюллетендаги ўзи қарши овоз бераётган номзодларнинг фамилияларини ўчиради.

Тўлдирилган бюллетенни овоз берувчи сайлов қутисига ташлайди.

34-модда. **Сайлов участкасида овозларни ҳисоблаб чиқиш**

Сайлов участкасида овозларни участка сайлов комиссияси ҳар бир номзод бўйича алоҳида-алоҳида ҳисоблаб чиқади.

Сайлов қутилари участка сайлов комиссияси томонидан комиссия раиси овоз бериш тугаганлигини эълон қилганидан кейин комиссиянинг барча аъзолари иштирокида очилади. Овоз бериш тугашидан олдин сайлов қутиларини очиш тақиқланади. Сайлов қутиларини очишдан олдин фойдаланилмаган барча сайлов бюллетенларини участка сайлов комиссияси ҳисоблаб чиқади ва бекор қилади.

Участка сайлов комиссияси сайловчиларнинг асосий рўйхати ва унга илова бўйича участкадаги сайловчиларнинг умумий сонини, шунингдек бюллетень олган сайловчиларнинг умумий сонини аниқлайди. Сайлов қутиларида бўлган бюллетенлар асосида комиссия овоз беришда қатнашган сайловчиларнинг умумий сонини; ҳар бир номзодни ёқлаб берилган овозлар сонини ва қарши берилган овозлар сонини; ҳақиқий эмас деб топилган бюллетенлар сонини аниқлайди. Сайловчилар бюллетенларга қўшимча ёзиб қўйган фуқароларнинг фамилиялари бўйича овозлар ҳисобланмайди.

Белгиланмаган нусхадаги сайлов бюллетенлари, шунингдек овоз бериш вақтида биттадан ортиқ номзод қолдирилган бюллетенлар ҳақиқий эмас деб топилади. Сайлов бюллетенининг ҳақиқийлигига шубҳа туғилган тақдирда масалани участка сайлов комиссияси овоз бериш йўли билан ҳал қилади.

Овозларни санаб чиқиш натижалари участка сайлов комиссияси мажлисида кўриб чиқилади ва мажлис баёнига ёзиб қўйилади.

Мажлис баёни комиссия раиси, комиссия раисининг ўринбосари, комиссия котиби ва аъзолари томонидан имзоланади ҳамда Марказий сайлов комиссияси белгилаб қўйган тартибда тегишли округ сайлов комиссиясига юборилади.

35-модда. **Сайлов округи бўйича сайлов натижаларини аниқлаш**

Округ сайлов комиссияси участка сайлов комиссияларининг мажлиси баёнлари асосида округдаги сайловчиларнинг умумий сонини; сайлов бюллетенлари олган сайловчилар сонини; овоз беришда қатнашган сайловчилар сонини; ҳар бир номзодни ёқлаб берилган овозлар сонини ва қарши берилган овозлар сонини; ҳақиқий эмас деб топилган бюллетенлар сонини аниқлайди.

Округ бўйича сайлов натижалари округ сайлов комиссияси мажлисида аниқланади ва мажлис баёнига киритиб қўйилади. Мажлис баёни комиссия раиси, комиссия раисининг ўринбосари, комиссия котиби ва аъзолари томонидан имзоланади ҳамда белгиланган тартибда Марказий сайлов комиссиясига юборилади.

36-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловининг натижаларини аниқлаш**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси ўзига келиб тушган округ сайлов комиссиялари мажлисининг баёнлари асосида республикадаги сайловчиларнинг умумий сонини; сайлов бюллетенлари олган сайловчилар сонини; овоз беришда қатнашган сайловчилар сонини; ҳар бир номзодни ёқлаб берилган овозлар сонини ва қарши берилган овозлар сонини; ҳақиқий эмас деб топилган бюллетенлар сонини аниқлайди.

Сайловда овоз беришда қатнашган сайловчиларнинг ярмидан кўпи овозини олган Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод сайланган ҳисобланади.

Башарти, сайловчилар рўйхатига киритилган сайловчиларнинг ярми ҳам қатнашмаган бўлса, сайлов ҳақиқий эмас деб топилади.

Сайлов вақтида ёхуд овозларни ҳисоблаш чоғида йўл қўйилган овоз бериш якунларига таъсир этган қоидабузарликлар сабабли сайлов умуман ёки айрим округлар ёхуд айрим сайлов участкалари бўйича ҳақиқий эмас деб топилиши мумкин. Сайловни ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисидаги қарор Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси томонидан қабул қилинади. Бу қарор устидан бир ой мобайнида Ўзбекистон Респбуликаси Олий судига шикоят қилиниши мумкин. Сайловни ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисидаги қарор устидан шикоят қилиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларга тааллуқлидир.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови якунлари тўғрисидаги Ахборот сайловдан кейин кўпи билан ўн кун муддат ичида Марказий сайлов комиссияси томонидан матбуотда эълон қилинади.

37-модда. **Такрор овоз бериш**

Башарти, номзодлардан ҳеч бири талаб қилинган миқдордаги овозни ололмаса, сайловчиларнинг овозини энг кўп олган икки номзод иштирокида такрорий овоз бериш ўтказилади. Марказий сайлов комиссияси сайлов ўтказилган кундан бошлаб бир ой ичида такрорий овоз бериш кунини белгилайди, бироқ бу муддат сайлов ўтказилганидан камида ўн беш кун кейин бўлиши керак. Такрорий овоз беришни ўтказиш ҳақидаги хабар матбуотда босиб чиқарилади.

Такрорий овоз бериш чоғида овоз беришда қатнашган сайловчиларнинг овозини бошқа номзодга нисбатан кўп олган номзод сайланган ҳисобланади.

38-модда. **Такрорий сайлов**

Башарти, Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови ўтказилмаган ёки ҳақиқий эмас деб топилса ёхуд агар Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлардан ҳеч бири сайловчиларнинг овозини талаб қилинган миқдорда олмаган бўлса, Ўзбекистон Республикасининг Олий Кенгаши Марказий сайлов комиссиясининг тақдимномасига кўра такрорий сайлов тайинлайди. Бунда комиссия сайловни янги тартибдаги округ ва участка сайлов комиссиялари ўтказиши зарурлиги тўғрисида қарор қабул қилиши мумкин. Овоз бериш асосий сайлов ўтказилган сайлов участкаларида ва сайловчиларнинг аввал тузилган рўйхатлари бўйича ўтказилади.

Комиссиялар тузиш, Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар кўрсатиш ва уларни рўйхатга олиш, Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини такрор ўтказиш билан боғлиқ бошқа чора-тадбирлар ушбу Қонунда белгиланган тартибда амалга оширилади.

Такрорий сайлов асосий сайлов ўтказилгандан кейин икки ой ичида ўтказилади.

39-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзоднинг Президентлик лавозимига киришиши**

Сайловда ғалаба қилган Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси сайлов натижаларини расман эълон қилган кундан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришган ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг навбатдан ташқари еттинчи сессияси

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛОВИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИНИНГ ЛОЙИҲАСИ ҲАҚИДА

Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот комитетининг раиси Э. Ҳ.Халилов маърузаси

Ҳурматли депутат ўртоқлар!

Бугун сизларнинг муҳокамангизга ҳавола этилаётган Қонун лойиҳаси ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга. У республика тарихида биринчи марта мустақил Ўзбекистон Республикаси Президентини қонуний асосда умумхалқ томонидан сайлаш имконини беради.

Мазкур лойиҳани баобрў олимлар, ҳуқуқшунослар тайёрладилар. Уни тайёрлаш вақтида чет эл давлатлари ва мустақил республикаларнинг, шу жумладан Украина, Грузия, Қирғизистон, Озарбайжон ва Россия Федерациясининг шу хилдаги қонунлари чуқур ва муфассал ўрганилди, уларнинг энг яхши жиҳатлари олинди, республикамиз шароитига татбиқан қўллаш мумкин бўлган ҳаётий муҳим жиҳатлари ушбу Қонун лойиҳасига асос бўлиб қолди. Лойиҳа Олий Кенгаш Раёсатида атрофлича муҳокама этилди. У Ўзбекистон Президентининг ҳақиқий демократик сайловини чинакам ҳуқуқий асосда, кўзбўямачиликларсиз ва сохта демократиядан ҳоли тарзда ўтказишни кафолатлайди.

Чунончи, 9-моддада белгилаб қўйилишича, Президент сайловини республика Олий Кенгаши ёки унинг Раёсати овоз беришдан камида 45 кун олдин тайинлайди. Бу моддадан кўриниб турибдики, халқнинг чинакам кайфияти ва хоҳиш-иродасини аниқлаш мақсадида сайловни ташкил этиш ва ўтказишда демократик ва ҳуқуқий асосларни таъминлашга муҳим аҳамият берилади.

Лойиҳа республикадаги қонунда белгиланган тартибда рўйхатга олинган барча сиёсий партияларга, меҳнат жамоаларига, фуқароларнинг турар жойдаги ва ҳарбий хизматчиларнинг республика ҳудудида жойлашган ҳарбий қисмлардаги йиғилишларига ҳеч бир тўсқинликларсиз номзодлар кўрсатиш имкониятини кафолатлайди. Номзодларнинг ёши 35 дан кам бўлмаган ва 65 дан ошмаган, саломатлиги ҳолати жиҳатидан улар сермашаққат Президентлик вазифаларини бажаришга лаёқатли бўлишлари керак. Қонун лойиҳасида Конституция негизида кўп партиялилик қоидаси мустаҳкамлаб берилган. Турли сиёсий кучлар давлат лавозимларига ўз вакилларини кўрсатиш учун курашда иштирок этишлари мумкин. Бу кафолат жамиятнинг сиёсий ҳаётида эркин қатнашиши мумкинлигидан кўриниб турибди. Ким Ўзбекистон Республикасининг Президентлигига лойиқ эканлигини халқнинг ўзи овоз бериш вақтида номзодларга ўз муносабатини бевосита ифода этиш билан айтиши керак.

Президентликка номзодларни рўйхатга олиш номзодлар кўрсатиш тўғрисидаги ҳужжатлар ва номзоди кўрсатилишигача уларнинг ёзма равишда берган розилиги Марказий сайлов комиссиясига келиб тушган пайтдан бошлаб уч кун ичида, аммо сайлов бошланишидан камида 25 кун олдин амалга оширилади. Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар сони чекланмайди.

Марказий сайлов комиссияси Президентликка номзодни рўйхатга олишни рад этганда бу ҳақда республика Олий судига шикоят қилиш мумкин. Олий суд шикоятни бир ҳафталик муддат ичида кўриб чиқади ва унинг қарори қатъий ҳисобланади.

Президентлик учун курашда номзодлар имкониятида тенгсизликни истисно этиш учун лойиҳа номзодларни ҳар қандай ташкилотлар ва айрим шахслар, шу жумладан хорижий ташкилотлар ва чет эллардаги хусусий шахслар пул билан таъминлашини ва моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлашини тақиқлайди. Шу билан бирга Ўзбекистон Президенти сайловига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ сарф-харажатлар давлат маблағи ҳисобидан амалга оширилиши кўзда тутилган. Башарти, сайлов кампаниясига корхоналардан, ташкилотлар ва муассасалардан, жамоат ташкилотлари ёки айрим фуқаролардан бирон-бир ихтиёрий иона ёки хайр-эҳсон бўладиган бўлса, уларни Марказий сайлов комиссияси қабул қилиб олади ва сайлов кампаниясида номзодлар ўртасида тенг миқдорда тақсимлаш учун уларни республика бюджетига ўтказади.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти ўз вазифасини самарали тарзда адо этиши учун халқ томонидан етарли даражада кенг кўламда қўллаб-қувватланмоғи лозим. Худди ана шу сабабдан 36-моддада шундай дейилган: «Сайловда овоз беришда қатнашган сайловчиларнинг ярмидан кўпи овозини олган Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод сайланган ҳисобланади».

Такрорий овоз бериш чоғида овоз беришда қатнашган сайловчиларнинг овозини бошқа номзодга нисбатан кўп олган номзод сайланган ҳисобланади.

«Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида»ги ушбу Қонуннинг лойиҳаси халқ депутатлари сайлови чоғида ва референдум ўтказишда орттирилган барча тажрибаларимизни, синовдан ўтган тадбирларни рад этмайди, аксинча, ўзига тўлалигича сингдиради. Бундай ворислик сайлов округлари, сайлов участкалари тузиш, сайлов комиссияларини шакллантириш ва уларнинг иш олиб бориши тартибидан, сайловчилар рўйхатини тузиш, сайловолди ташвиқот ишларини юритиш, сайловларга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишдаги ошкораликдан иборатдир.

Ўртоқлар, сизларнинг муҳокамангизга ҳавола этилган Қонунни ёқлаб овоз беришингизни сўраймиз, Бу Қонун мустақил Ўзбекистон Республикаси қарор топиши йўлида яна бир таянч, кафолат бўлиб қолади.

• ОБУНА—92

Тошкент ҳақиқати

ҚАДРДОН РЎЗНОМАНГИЗГА ЁЗИЛИШНИ УНУТМАНГ!

1992 йил учун рўзнома ва ойномаларга обуна давом этмоқда. Бошқа нашрлар қатори «Тошкент ҳақиқати» рўзномасига ҳам барча алоқа бўлимларида обуна қабул қилинмоқда.

«Тошкент ҳақиқати»нинг бир йиллик обуна баҳоси — 25 сўм 68 тийин, ярим йилга 12 сўм 84 тийин, уч ойга эса 6 сўм 42 тийин.

Ҳурматли муштарийлар! Фурсат ғаниматлигида ўз рўзномангиз — «Тошкент ҳақиқати»га обуна бўлишга шошилинг!

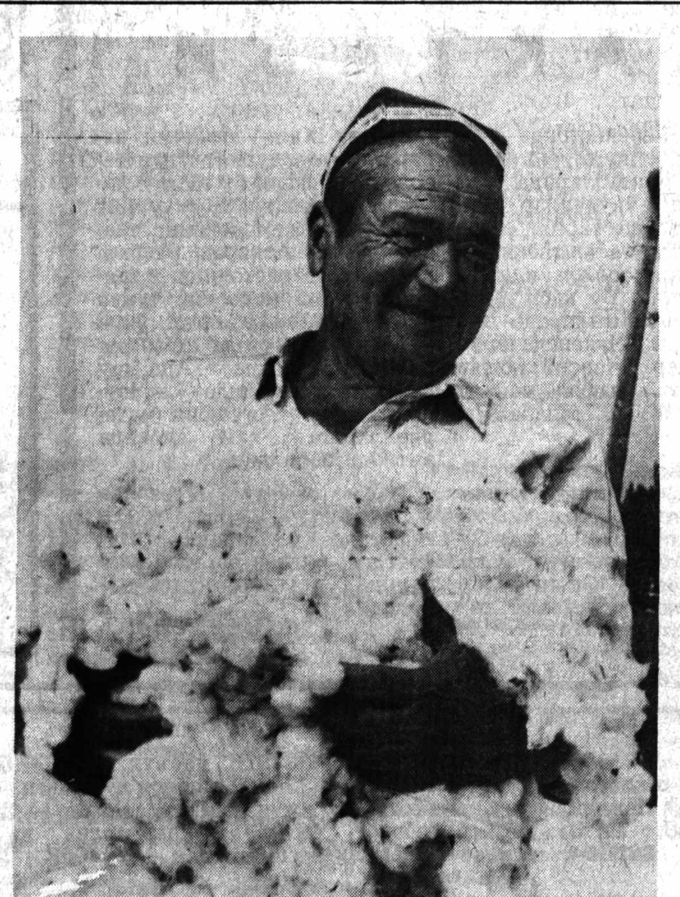

Азиз муштарий! Ёдингизда бўлса, Қибрай ноҳияси Солор қўрғонида истиқомат қилувчи иккинчи гуруҳ меҳнат ногирони Николай Павлович Шадрин муҳарририят ихтиёрига пул ўтказиб, вилоятимиздаги тўрт пахтакорни ўз ҳисобидан, рўзномамизга обуна қилиш истагини билдирган эди. «Обуна варақачаси» ўзининг биринчи эгасини топди. Марҳамат танишинг: Солижон Абдураҳмонов. Янгийўл ноҳияси, «Партия XXI съезди» жамоа хўжалиги, Мирзабобоев участкаси 6-бригадасида истиқомат қилади.

Қолган уч «обуна варақаси» эса эгаларини кутмоқда. Сиз унга кимни муносиб кўрасиз...

БИРИНЧИ НОМЗОД

Биринчи номзод ҳақида эса биз қуйидагиларни айтишимиз мумкин:

Далада кунни кун, тунни тун демай меҳнат қилаётган саҳий диёрнинг бағри кенг, чапани, очиқкўнгил, содда ва тўпори, меҳмондўст, қалби уммон деҳқонига бир бурда нон бер, қорни тўқ бўлсин, бир парча чит бер, усти бут бўлса кифоя, деганлар, имоним комил, қаттиқ янглишади. Чунки бепоён очунни ўзига жо қилган деҳқон номига биз ўйлагандан-да улуғвор, тасаввур қилганимиздан-да буюкроқ маъно мужассам бўлган. Деҳқон кўксида меҳнатга ҳамдам, ўзи каби оддий ҳамда пок, шу билан бирга қайноқ бир юрак уриб турибди. У шунчалик қайноқки замин ундан фақат тафт олади.

Танти, мард деҳқонга ўзи камтарона ҳисоблаган катта меҳнатининг улуғ самарасига озгина эътибор керак. Шундагина унинг кўкси ғурурдан, сурурдан, қувончдан тоғ бўлади. Тўғримасми, азиз биродар!

Сиз суратда кўриб турган Солижон ака Абдураҳмонов билан мулоқот чоғида шу ўйлар беихтиёр ҳаёлимдан кечди. Солижон ака оддий пахтакор. Нафақа ёшига етиб, «дам олишга» чиққанига уч йил бўлди. Бироқ том маънода далада улғайган, ерга меҳр қўйган кишининг «оёқ узатиб» ётиши амри маҳол экан. Солижон ака бунга амин бўлган. Ҳазиллашиб, Солижон ака, энди дам олинг, иш ёшлардан ортмайди,— десангиз, кулиб қўядилар. Жавоблари ҳам оддий бўлади:— Тирикчилик-да, ўғлим. Кучим етганича ишлаб, дала айлансам, шунинг ўзи бизга ҳордиқ эмасми?..

Бу йил Солижон ака суғорган 15 гектарлик пахта майдони «Партия XXI съезди» жамоа хўжалигининг энг олди участкаларидан. Чунки сал кам ярим асрдан буён кетмон билан дала кезадиган Солижон ака яхши ҳосил манбаи нимада эканлигини яхши билади. Қизиқсангиз лўндагина қилиб сизга ҳам тушунтириб берадилар:

— Энг муҳими қунт, меҳр керак...

Солижон ака билан суҳбатдан сўнг, албатта ўйланиб қоласиз. Деҳқонларда ўзимиз англамаган анчагина қарзимиз борлигини ҳам англаб етасиз. Шу сабабми, рўзномамизга пул ўтказиб, вилоятимиздаги энг муносиб тўрт кишини бепул обуна қилиш истагини билдирган Николай Павлович Шадрин илтимосларини қондириб, «обуна варақасини» Солижон ака номига тўлдирар эканман, дилда бир енгиллик ҳис қилдим. Рўзномамиз шундай муштарийга эга бўлаётганидан севиндим.

Б. МИРЗАҚОБИЛОВ.

БУЮК МУТАФАККИРГА БАҒИШЛАНДИ

АЙНИ кунларда буюк бобокалонимиз Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллиги муносабати билан жойларда навоийхонлик кечалари давом этмоқда. Унинг асрлар оша бизгача етиб келган ўлмас асарларининг қадр-қиммати тобора ортмоқда.

Мана шундай тадбирлардан бири Қибрай ноҳиясининг Байтқўрғон қишлоғида бўлиб ўтди. «Правда» жамоа хўжалигининг катта клубига Навоий асарларининг ихлосмандлари тўпланишди. Бу ерда Ю. А. Гагарин номли 16-ўрта мактаб ўқувчилари тайёрлаган «Навоий гулшани» адабий-мусиқали композиция намойиш этилди. Кеча бошловчилари — мактаб кашшофлар бош саркори Зарифа Муслимова ҳамда лаборант Дилфуза Масалиева буюк даҳо ҳаёти ва ижоди ҳақида гапириш билан бирга унинг машҳур ғазалларини ёддан ўқишди.

Сўнгра 7-синф ўқувчиси Абдумажид Юсупов ҳамда 11-синф ўқувчиси Алишер Туёқов ижросида саҳнада кичик Алишер ҳамда Лутфий сиймоларини акс эттирувчи кўриниш, «Хамса» достонлари ҳақидаги суҳбатдан сўнг эса ана шу достонлар асосида саҳналаштирилган лавҳани 11-синф ўқувчилари маҳорат билан ижро этишди. «Фарҳод ва Ширин» мадҳиясини иштиёқ билан ижро этган Зиёдулла Бадалов ҳамда Зарифа Муслимованинг маҳоратини томошабинлар давомли қарсаклар билан олқишлашди.

Мазкур адабий-мусиқали композицияни тайёрлашда мактаб мусиқа ўқитувчиси Хайрулла Иноғомов, математика ўқитувчиси Маҳфуза Раззоқова ҳамда кашшофлар саркори Жавлон Шукуровнинг хизматлари катта бўлди.

Р. УСМОНОВА.

ҚАҲРАМОНЛИК МАДҲИ

Халқ қаҳрамонлиги фольклор асарларида ҳам кенг талқин қилинган. Ўзбек халқ оғзаки ижодида алоҳида ўрин тутган «Алпомиш» достонида ҳам халқнинг тинч ва осойишталигини сақлаш йўлида мардлик ва баҳодирлик кўрсатган миллий қаҳрамон рамзий образи яратилган.

Алпомишдаги қаҳрамонлик, халқпарварлик ва дўстлик хусусиятлари атоқли шоир ва драматург Собир Абдуллани алоҳида пьеса ёзишга илҳомлантирган эди. «Алпомиш» драмасини томоша асарига айлантириш йўлида Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театри хайрли ишга қўл урди.

Театр ўзининг янги мавсуми давомида мазкур қизиқарли асарни ҳам саҳнага олиб чиқиб, ўз муҳлисларини мамнун этишни режалаштирди. Уни постановка қилишда санъат кошонасининг етакчи актёрлари қатнашадилар.

МОСКВАДА «СОВПЛАСТИТАЛ» ДЎКОНИ

● РАНГ-БАРАНГ маҳсулотлари билан нафақат республикамизда, балки ўнлаб хорижий мамлакатларда ҳам денг таратган «Совпластитал» қўшма корхонаси Москва шаҳрида ўзининг фирма-дўконига эга бўлди. Мазкур дўкон ишга тушганидан сўнг москваликлар ва пойтахт меҳмонлари юздан ортиқ номга эга бўлган буюмларни шу ердан сотиб олишлари мумкин.

Суратда: Москвадаги «Совпластитал» фирма-дўконининг ичи мана шундай кўринишга эга.

МУШТАРИИЛАР ИЖОДИДАН

ЎЙНАЙДУР

Нигорон кўзларим ғаддор ул қаламқошда ўйнайдур,
Қаламқош ишқида абгор юрак оташда ўйнайдур.
Неча ойлар ўтар, ул ой висолига бу дил муштоқ,
Менинг-ла ким этар баҳсу сабр-бардошда ўйнайдур?!
Азалдан тоза ишқ аҳлин кўролмас нотавон ағёр,
Маломат тошлари, эй воҳ, гуноҳсиз бошда ўйнайдур.
Беишқу бедаволар гоҳ санам кўнглин шикор айлар,
Агар кўнгил қуши зарру жавоҳиртошда ўйнайдур.
Нигорсиз не саодат бор ва не лаззат таоминда,
Дамодам ёш оқиб кўздан, қўлдаги ошда ўйнайдур.
Бўлур Турғун мисол ҳар кас муҳаббат дайрига киргач,
Чинозда гар нидо этса, садоси Шошда ўйнайдур...

Турғун ТУРСУНБОЕВ,
Чиноз шаҳри.

НИМА УЧУН ШУНДАЙ ДЕЙИЛАДИ!

КИЧИК ВЕНЕЦИЯ

1499 — 1502 йилларда машҳур денгиз сайёҳи Америго Весспучи ўз кемалари билан Янги дунё (Америка) қирғоқларига сузиб бораётганида Маракаибо кўрфазига кириб қолди. Бу ердаги халқларнинг сваялари (қозиқлар) устига қурилган иморатлари уларни ҳайратда қолдирди.

Америго флоренциялик бир кишига юборган хатида «Бу ердаги қишлоқлар Венецияга ўхшайди, улар сувнинг лабгинасига жойлашган бўлиб, бири иккинчиси билан кўприк орқали алоқа қилади» деб ёзган эди.

Кўрфаз қирғоғидаги қишлоқларни Америго Венецуэла, яъни кичик Венеция деб атади. Натижада Жанубий Американинг шимолий қирғоғидаги бир миллион квадрат километрга яқин майдонга эга бўлган бутун мамлакат Венецуэла деб атала бошланди.

«ИЛОН ОҒЗИ» БЎҒОЗИ

1498 йилда Колумбнинг кемалари номаълум қитъанинг соҳилидан торгина бўғоз билан ажралиб турган, Тринидад оролининг жануби-ғарбий қирғоғига етиб борган эдилар.

Колумб тунаб қолиш учун, шу бўғозга лангар ташлашга буйруқ берди. Тонгга яқин кучли тўлқин бошланиб, флотилиянинг икки кемасини лангардан узиб олиб кетди. Денгизга сузувчилар тонготарнинг ғира-шира ёруғида бўғозга океандан кучли, тез оқим кираётганлигини ва унда гирдоб ҳосил қилганини кўрдилар.

Колумб юборган икки қайиқ гирдобни айланиб ўтиб, тинчгина кўрфазга кириб борди. Мана шу бўғозни Колумб «Бокадель-сьерпе» деб атади. Бу ибора испанча бўлиб «Илон оғзи» демакдир.

Тўпловчи А. АЛИЕВ.

● *Лирик қатралар*

УНИНГ КЎЗЛАРИ

«Ҳажрдин тор бу кўнгилга шуъла афшондир кўзинг,
Ё магар кўнглим йўқолган тор шабистондир кўзинг...»
Эркин ВОҲИДОВ.

МЕН яна икки қайта яшаганимда ҳам бундай кўзларни кўрмасам, кўра олмасам керак.

Мен қидирдим у кўзларни — ҳар кун, ҳар соат, ҳар дақиқа, ҳар сония... менинг кўзларим ўнлаб, юзлаб жуфт кўзларга умидвор тикилди, аммо... Унинг кўзларини, бу кўзлардек кўзни топа олмадим. Мен термулган, мен тикилган, мен кўрган кўзларда унинг нигоҳи йўқ эди.

Унинг кўзларидаги сеҳр, олов, меҳр, оҳанграбо йўқ эди мен кўрган кўзларда, балки шу боисдан ҳам топа олмаётгандирман. МУҲАББАТ отлиғ бетакрор туйғуни?!

Мен ўшал бокира кўзларни излаб
Эртадан кеч қадар — ҳар он юраман.
Вужудим ўт олиб, қалбимда бўзлаб,
Зоҳиран сир тутиб — хандон юраман.
Бироқ сен... бироқ сен билмассан сира,
Майлига, бор экан то жон юраман.
О, қалбим банд этган мағрур соҳира,
Бандилик расми шу: сарсон юраман!

Мен ўшал бокира кўзлар кўйида
Умидвор ва лекин пинҳон юраман.
Энг тотли ўйларнинг нурли қўйнида
Минг битта азобга нишон юраман.
Розиман азоблар эзсин бирма-бир,
Бўлса-да бу юрак вайрон, юраман.
Умидсиз яшамоқ даҳшат-ку, ахир,
Аҳдимда собитман — ҳамон юраман!

АЧЧИҚ ҲАҚИҚАТ

МЕН севдим, сен севилдинг, севгилим. Сен севдинг, мен севилдим! Учрашувлар, тотли суҳбату сўзсиз ва энтикиб термулишлар. Севги шу экан деймаи. Бир умр шундоқ бўлар экан деб ўйлабман. Бу сиртдан тинч дарёнинг залворли тўфонлари борлигини билмабди нотавон кўнглим. Севги деб аталмиш ёқимли шабада асраб-авайланмаса, унинг ортида қудратли айрилиқ бўрони бўлишини тасаввур ҳам қилиб кўрмабди бу ожиз шуурим. Ҳа, енгил фикрлаш, гоҳи озроқ субутсизлик, баъзида андак меҳрсизлик, баъзан эса ҳақоратомуз ва қўпол муомала юрак отлиғ биллурга тош-метиндек урилганлигини сезмай қолаверибман. Бу кун қанча оҳ урмай, фиғон чекмай, аммо сени топа олмаяпман. Эвоҳки, ўз бахтимни чучук сўз бирла эркалаш ўрнига, тиғли тил билан қўш-қўллаб еттиёт кимсага инъом этиб юборибман. Йўқ-йўқ, мен инъом қилмадим, тан олайки, бахт қушини қўлимга калтак олиб қувладим. У ялинди, мурувват кутиб, илинж билан менга термулди. Мен эса... Эвоҳ!.. Мана энди унинг тўйи бўлмоқда! Мен... мен нотавон бахтим учун чин юракдан бахт тилаб, кўзларимда шашқатор ёш билан унинг номини қайта-қайта такрорлаб, ўксиб-ўксиб йиғлаётирман.

Ҳа, мен икки ҳисса дард чекмоққа маҳкумман. Эй, фалак! Нонни увол қилган кимса кўрликка маҳкум! Севгини увол қилган-чи? Билмадим, билмадим, билмадим... Номингни тилдан, ёдингни дилдан қўймайман. Қўя олмайман. О, нақадар азоб! Яна дардимга даво, қалбимга юпанч излайман. ҚАЛАМИМ! Менинг беминнат дардкашим. Кел, бу кеча ҳам иккимиз яна бедор, ёр номига шеър битайлик. Мен шоир эмасман. Шеъриятга бандиман, холос.

Ҳазон бўлган баҳоримнинг сомонин қайга ташлай мен,
Чечаксиз бу муҳаббатда ҳазоним қайга ташлай мен?
Ажаб, васлинг-ла мен шод ҳам бўлиб эрдим, қайдин излаб
Ўшал яхши кунимни, ёр, ямоним қайга ташлай мен?
Билибму ёки билмасдан сени ранжитдиму сўнг бор,
Йўқотдим борн ганжимни, бу шоним қайга ташлай мен?
Ики чашмингга жо эрди маним наздимда бу дунё,
Алардин айрилиб энди жаҳоним қайга ташлай мен?
Баҳору ёзу кузларни кечирди бошидин умрим,
Оғир келган бу қишни, айт, табоним, қайга ташлай мен?
Аламлар беҳудуд, армон ёқар қалбу вужудимни,
Жононасиз, эй Дилмурод, бу жоним қайга ташлай мен?

КУТИШ

СИЗ кетдингиз, мен индамай қолавердим. Вужудимда икки қутб курашга турди. Бири: «Бор ортидан, қўлларидан маҳкам тут, у шуни кутаяпти сендан, ялин-ёлбор. Ахир, у сени севади», — дерди.

Иккинчи қутб эса: «Йўқ, борма! Сен ошиқ бўлиш баробарида йигит ҳамдирсан. Ғурурингни сақла, дунёда гўзаллар кўп, ғурур эса ягонадир», деб уқтирар эди. Мен икки ўт орасида қолганча ортингиздан тикилиб туравердим. Сиз кетдингиз. Мен неча ойдирки, ойдек висолингиз илинжида мана шу — биз айрилишган ерга қатнайман. Сиз кетган йўлкага тикилганча соатлаб ўтираман. Негадир, келишингизга жуда-жуда ишонаман!

Сиз кўрган чаманлар қуриб-қақшади,
Япроқсиз тебранар сиз кўрган самбит.
Бир қатра сув тилар — ариқ ташнадир —
Барчасин тарк этди ишонч ва умид,
Ёлғиз мен йўлкадан кўз узмаяпман.
Ҳатто ҳазонлар ҳам шамолни миниб
Номаълум ёқларга кетган саргардон.
Сиз кўрган неки бор тақдирга кўниб—
Тарки дунё қилган.
Ёлғиз мен ҳамон —
Сиз кетган йўлкадан кўз узмаяпман...
Изларни юз бора ювса-да ёмғир
Мен такрор қадамлаб ўтаётирман.
Умидсиз яшамоқ мумкинми, ахир;
Сизнинг изларингиз кутаётирман —
Сиз келар йўлкадан кўз узмагайман!

Дилмурод САИДОВ.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

ЧЕТ ЭЛ ВАЪДА ҚИЛМОҚДА

● ТАСС Лондондан хабар беради: Буюк Британия пойтахтида Англия Бош вазири Жон Мейжор Нидерландия Бош вазири Рудольф Любберс ҳамда Оврупо ҳамжамияти Комиссияси раиси Жак Делор билан учрашди. Унда Совет Иттифоқига иқтисодий ёрдам бериш масалалари муҳокама этилди.

● ●

АҚШ ЖАВОБ КУТМОҚДА

● ОҚ УЙДА АҚШ президенти билан мудофаа вазири ўртасида учрашув бўлганидан сўнг улар Америка Қўшма Штатлари конгресси раҳбарлари билан мулоқотда бўлдилар. Ўртада бўлиб ўтган суҳбатлардан сўнг сенатдаги кўпчилик демократлар раҳбари Митчелл умуман олганда конгресс АҚШ президентининг қурол-яроғларни қисқартириш соҳасидаги саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлажаклигини баён этди. Вакиллар палатаси спикери Фоли ҳам Митчелл фикрига қўшилди.

Адлия ходимлари миллий маркази конференцияси қатнашчилари ҳузурида сўзга чиққан мудофаа вазири Чейни Совет Иттифоқи қурол-яроғлар қисқартириш масаласида АҚШ ташаббусига қўшилса керак, деб умид билдирди. Чейни беш йил давомида мавжуд дивизияларнинг учдан бир қисмини, ҳарбий денгиз кучлари кемаларидан юзтасини, ҳарбий хизматчилар сонининг анча қисмини — 500 минг нафар жангчини қисқартириш кўзда тутилмоқда, деди.

● ●

ПОЛЬША ТАКЛИФИ

● Польша Ташқи ишлар вазири К. Скубишевский Бирлашган Миллатлар Ташкилотига мурожаат қилиб, Польша қуролли кучларидан Югославиядаги ҳарбий инқирозни тугатишда фойдаланиш мумкин, деган таклифни ўртага ташлади. Польша вазири БМТ Бош Ассамблеяси 46-сессияси делегатларига қарата бундай можароларни бостиришда тажрибага эга бўлган Польша қуролли кучларининг имкониятлари ижобий натижалар бериши мумкин, деди. Шунингдек биз, деб таъкидлади К. Скубишевский, бир-бирига қарама-қарши турган томонларни муросага келтиришда ҳам воситачилик қилишимиз мумкин.

● ●

ОЛТИН БОЗОРИДА НИМА ГАП?

● ПОЛЬША миллий банки ходимлари саросимага тушиб қолдилар: мана иккинчи ойдирки, Польша бозорларида тиллонинг нархи кескин пасайиб бормоқда. Мазкур бозорларда тиллонинг нархи давлат магазинларидагига қараганда анча паст нархларда сотилмоқда. Арзон тилло қаердан келмоқда? Кўпчилик бундай тиллолар СССРдан оқиб келмоқда, деб ҳисобламоқда. Гданск шаҳри молия ходимларидан бирининг айтишича, унинг олдига келаётган тиллофурушларнинг кўпчилиги Совет Иттифоқидан бўлган кишилардир. Улар килограммлаб тиллоларни тавсия этмоқдалар. «Газета виборча» рўзномаси Польша божхонасининг ходимлари гапларига суяниб, шундай деб ёзади: совет туристлари жуда кўп миқдорда никоҳ тилло узуклари ҳамда бўйинга тақадиган тилло занжирчаларни арзон баҳоларда сотиш иштиёқида юрибдилар.

● ●

ТОГОДА ИСЕН

● ЎТГАН сешанба куни илк саҳарда бир гуруҳ ёш ҳарбийлар Того пойтахти Ломе шаҳрида радио ва телевидение биносини дафъатан эгаллаб олдилар. Улар қурол кучи билан дикторни фуқаролар ҳукумати тизмаларини тарқатиб юбориш тўғрисидаги ахборотни эълон қилишга мажбур этдилар. Бундан дарҳол хабар топган мамлакат президенти генерал Г. Эйадема армиянинг бош қўмондони сифатида ҳарбийларга дарҳол қуролларни ташлаб, казармаларга қайтиш тўғрисида буйруқ берди. Бироқ ўртада қуролли тўқнашув юз берди, бир неча киши ҳалок бўлди ва жароҳат олди.

● ●

РУМИНИЯНИНГ ЯНГИ БОШ ВАЗИРИ

● РУМИНИЯ президенти И. Илиеску 48 яшар Теодор Столожанга Руминиянинг янги ҳукуматини тузиш вазифасини топширди. Т. Столожан аввалги П. Роман ҳукуматида молия вазири лавозимини эгаллаб келган эди. Т. Столожан Бухарест иқтисодий фанлар академиясини тамомлаган. Молия ва иқтисодиёт соҳасида ёзилган қатор рисолаларнинг муаллифидир. Руминия шарҳчиларининг фикрига қараганда, янги ҳукумат таркибига турли хил партия ҳамда оқимларнинг вакиллари кириши кутилмоқда.

● ●

ҚУВАЙТГА — ЎТ ЎЧИРИШГА

● БИР ГУРУҲ совет ўт ўчирувчилари ҳамда нефтчилари Қувайтга жўнаб кетди. Улар бир неча ойдан буён ёниб ётган Қувайт нефть манбаларини ўчиришда иштирок этадилар.

● *Шифокорлар маслаҳати* ●

ХАВФЛИ КАСАЛЛИК

Ҳурматли муҳарририят! Мен рўзномангиз орқали қутуриш касаллиги ҳақида маълумот беришингизни илтимос қиламан. Биз бир гуруҳ ўртоқлар баҳслашиб қолдик. Мен фақат ит қутуриши мумкин десам, улар одам ҳам, турли ҳайвонлар ҳам қутурадилар деган гапни айтишди. Қайси биримиз ҳақлигимизни билиб олмоқчимиз.

З. МИРЗАҲАМДАМОВА,
У. ИСРОИЛОВА,
Чимкент шаҳри.

Ҳаётда шундай ҳодисалар бўладики, инсоният унга била туриб етарли синчковлик ва эътибор билан қарамайди. Натижада бу беларволик туфайли оғир фожиалар рўй беради. Шундайлардан бири қутуриш касаллигидир. У инсониятга жуда илгари замонлардан маълум бўлиб, ўткир кечадиган юқумли дард ҳисобланади. У марказий асаб толаларининг оғир шикастланиши билан характерланади. Бунда қўзғалиш аломатлари ва кейинчалик фалажлик кузатилиб охири фожиага олиб келади. Бу касалликнинг қўзғатувчиси— фильтрланувчи вирус бўлиб, уни фақат электрон микроскоп ёрдамидагина кўриш мумкин.

Қутуриш касаллигига асосан одамлар, барча сут эмизувчилар, ҳайвонлар чалинадилар. Табиатда қутуриш вирусларини асосий тарқатувчилари итлар ва итсимонлар оиласига кирувчи — бўри, тулки, чиябўрилардир. Лекин барча ҳайвонлар — сигир, от, қўй, эчки, чўчқа, мушуклар, кемирувчилар ҳам одамга ва бошқа ҳайвонларга касалликни юқтиришлари мумкин.

Шуниси ачинарлики, кейинги йилларда шаҳарлар, айниқса қишлоқларда дайди итлар кўпайиб кетди. Негадир, ветеринария хизматидаги бунга дахлдор одамлар уларни йўқотиш чораларини кўрмай қўйдилар. Бундай ҳол хунук оқибатларга олиб келиши мумкинлигини эсдан чиқармаслигимиз керак.

Қутуриш дардига чалинган бемор ўзини ғамгин сезади ва кўнгли ғаш бўлади. Уйқусизликдан нолийди, иштаҳаси бўғилади. Нафас олишида бузилиш рўй бериб, юрак уриши издан чиқади. Тана ҳарорати кўтарилиб кетади. У ташналикдан азоб чекади, сув сўрайди, пиёладаги сувга очкўзлик билан ёпишади, бироқ ичмоқчи бўлганда тўсатдан пиёлани улоқтириб юборади. Беморнинг кўзлари чақчайиб кетади, сувдан қўрқадиган бўлиб қолади. Салгина шамол эсишидан ҳам чўчийди.

Кейин эмаклайдиган одат чиқаради. Уст кийимларини, ўрин кўрпани йиртади, ўзини тирнайди, бақиради. Шундай талвасаларга учраб 3—5 кунда ҳаётдан кўз юмади.

Фожиа рўй бермаслиги учун унинг олдини олган маъқул. Бунинг учун уйда боқиладиган барча итларни рўйхатдан ўтказиш, уларни вақти-вақти билан ветеринария врачлари кўригидан ўтказиб туриш ҳамда касалликка қарши эмлатиш ва тегишли паспорт олиш лозимдир. Агар ит хонадон аъзоларини ёки қўни-қўшниларни тишлаб олса уни албатта, ветеринария врачларига кўрсатиш зарур.

Р. МАШАРИПОВ,
Т. ЗУПАРОВ,
Ш. БАҲРОМОВ,
шифокорлар.

НАФИС САНЪАТ МАКТАБИ

Бутун Ўзбекистонда бўлгани каби жумҳуриятимиз пойтахти мактабларида ҳам истеъдодли ўқувчилар кўп. Булар орасида тарих, санъат ва адабиётга иштиёқи баланд бўлган толиби илмлар ҳам анчагина. Бу каби иқтидорли ўқувчи ёшлардан бир неча нафари Тошкентда очилган Алишер Навоий номли жумҳурият нафис санъат мактабининг талабалари бўлди.

Пойтахтнинг Чилонзор райониdаги 111-мактаб-интернат қобилиятли болалар таҳсил оладиган ана шу нафосат билим даргоҳига айлантирилиши муносабати билан қатор янги методик қўлланмалар тайёрлашга киришилди. Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги жумҳурият ўқув-методика маркази бу ишга бошчилик қилмоқда. Жумҳурият Фанлар академиясининг академиги А. Асқаров раҳбарлигида Ўзбекистоннинг тарихий-маданий меросини чуқур ўрганишга қаратилган ўқув қўлланмаси устида ҳам иш олиб борилмоқда. Ана шу изланиш жараёнида ўлкашунослик ва этнография материалларига ҳам алоҳида эътибор берилади.

Нафис санъат мактабида «Одобнома» алоҳида фан сифатида ўқитилади. Шунингдек, инглиз ва араб тилларини ўргатиш йўлга қўйилади.

С. ОДИЛОВА.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

Халқ депутатлари Тошкент вилояти кенгашининг иқтисодиёт қўмитаси жамоаси мазкур қўмитанинг етакчи мутахассиси

Омон ФАЙЗИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва қариндош-уруғларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент вилояти газламалар савдоси улгуржи базаси жамоаси шу база раҳбари Н. Раҳимжоновга онаси

Рихсиой РАҲИМЖОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: мафкура — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти — 325733; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик ва спорт — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

● Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700000, Тошкент, ГСП, Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нашр кўрсаткичи: 6124. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 19.10. 44 минг нусха босилди.